PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto V - Cena 15 lir - 10 jugolir - 2.50 din | TRST sreda 27. aprila 1949 | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | Štev. 99 (1189)

27. IV. 1941 - 27. IV. 1949

Za čvrsto in močno OF

Veličasna manifestacija tabora OF v Mrčedolu ob proslavi 8. obletnice ustanovitve OF, nam je pokazala, da ni in da tudi ne bo nikdar zamrl v našem ljudstvu duh narodno osvobodilne borbe. Obratno, tabor OF nam je pokazal, da bo znalo naše ljudstvo biti zvesti čuvar vseh tradicij naše borbe. Staro in mlado se je odzvalo klicu svoje fronte ,okoli katere se danes strnjuje naše ljudstvo kot za časa najveličastnejših dni naše zgodovine, našega preroda. Zopet raste zavest v nas, da bo žel vihar, kdor seje veter. To je beseda, ki jo je povedala duša našega ljudstva, ki ne more in — za ceno svojega obstoja — ne sme popustiti v borbi za svoj obstoj. Naše ljudstvo se zaveda, da mora Osvobodilna fronta združiti vse sile našega življa v borbi za svoje človečanske pravice, združiti vse sile za najosnovnejše pravice ljudstva, ki noče in ne sme več nikomur hlapčevati. Združeni v vrstah doslednih antifašističnih demokratov,prepojeni z zdravim domovinskim duhom. bomo podali svojo borbeno roko tržaškim demokratičnim množicam italijanskega življa. Posebno poudarjamo in bomo vedno poudarjali. da je rešitev vseh naših političnih, gospodarskih in kulturnih problemov tesno povezana z vsem demokratičnim gibanjem na šem ozemlju, se pravi, da je tesno povezana z borbo antifašističnih množic našega mesta in vasi združenih v slovensko-italijanskem bratstvu v borbi zoper imperializem in zoper njegove domače in pritepene hlapce.

Ko smo podčrtali, da je močna OF temelj bratstva in edinstva vseh slovensko-italijanskih ljudskih množic, hočemo preiti na druge naloge Osvobodilne fronte oziroma njenih okrajnih sektorskih, in krajevnih odborov.

Preveč često se dogaja, da se naše življenje v OF omejuje zgolj na politične probleme, kateri so pa večkrat le suhoparno preneseni na teren sam. Treba je našim sestankom in zborovanjem dati življenje, ako hočemo, da bo naša fronta res borbena organizacija našega ljudstva, organizacija, ki se ne more poživljati in razvijati na suhoparnih «političnih» diskusijah. Naša organizacija mora proučevati v mestu kot na deželi, v tovarnah in vseh ustanovah vse probleme, ki so življenjskega pomena za našega delovnega človeka, bodisi delavca ali kmeta ali pa intelektualca.

Naše ljudstvo je navajeno razmotrivati na svojih sestankih vsa najbolj pereča vprašanja. Naši ljudje na vasi in v mestu so znali proučevati vse, kar je bilo zanje življenjskega pomena. Ta sistem dela in življenja naše organizacije je pa radi spora v zvezi z zloglasno resolucijo Kominforma postal okrnjen.

Resolucija ni samo zagrenila vsega življenja, ampak je dala možnost politikantski špekulaciji, da jo je izrabila v škodo vsega našega gibanja. Sprva se je zdelo, da bo ravno v diskusiji prišlo do obogatenja naših političnih izkušenj; toda v desetih mesecih obstoja te «visoke politike» na našem teritoriju se je pokazalo vse kaj drugega. Tisto, kar bi moralo biti po vseh zakonih in revolucionarni morali najvišja politična šola, je postalo gaženje v najogabnejši revizionizem, oportunizem ter likvidatorstvo prepolno najpodlejših laži in izmišljotin. To pa ni moglo roditi drugega sadu kot mrtvilo, nezaupanje in brezdelavnost.

Naša organizacija še na žalost živi pod pritiskom te kominformistične atmosfere. Treba je, da se te težine z aktivnim delom otrese. Otresti pa se mora tudi zla, brezdelja, ki iz tega izvira.

Mi vsi hočemo čvrsto in jako Osvobodilno fronto. Zato pa naše delo in življenje v OF ne sme plavati nekje v zraku v «visokih» polemikah, ampak mora biti čvrsto in konkretno povezano z vsakdanjimi in širokimi življenjskimi problemi našega ljudstva ter jih reševati in nakazovati v splošnem političnem okviru. Preiti moramo k konstruktivemu delu v naših organizacijah, sprostiti moramo vse naše kulturne in prosvetne ustanove, in jih povesti na vitino njihovih aktivnosti, v katerih so bile prej kot je zašlo v to nezdravo frakcionaštvo vrhalijevskih politikov, ki so zanesli vsepovsod rador in terorizem, ki ni bil nikdar doma v zdravem demokratičnem gibanju.

Nedeljski tabor je postavil pred nas nove naloge; vsak aktivist in član OF-a si je postavljal vprašanje, kam usmerimo te naše bataljone in kje je naš cilj. Dela je mnogo, vsepovsod so potrebne naše sile. Ni težko izbirati poti. Ta je bila začrtana že ob početku naše organizacije. V trdem delu in borbi za naše stvar se bomo oboroževali z revolucionarno moralo, ki je bila vedno in mora biti last pravega naprednega življenja.

V tem delu bomo še srečali ovire in težave, kar pa nas ne bo motilo, ker zrastli smo z našim ljudstvom v najtežjih časih, krepili smo se, množili na delu. In na tem delu moralne in politične obnove bomo segali v roke vsem, ki hočejo v resnici biti v borbi zoper najhujšega sovražnika človečanstva, imperializem, ki danes spet pripravlja novo svetovno klavnico.

Združeni v Osvobodilni fronti, v čvrsti, žilavi in močni organizaciji, bomo tvorili skupaj z vsemi demokratičnimi silami italijanskega življa našega teritorija močno silo, ki bo združena z vsemi demokratičnimi silami sveta stopala gotovi zmagi naproti, ki pomeni zlom imperializma ter njegovih domačih in tujih hlapcev.

FR. STOKA

Sovjetsko in ameriško poročilo
o razgovorih med Malikom in Jessupom

Navaja se možnost sklicanja sveta zunanjih ministrov, ki naj razpravljajo o nemškem vprašanju - Zahodne države pa kljub temu nadaljujejo s pripravami za ustanovitev zahodne nemške države

MOSKVA, 26. — Agencija Tass je danes izdala sledeče poročilo: V zadnjem času je inozemski tisk objavil nekatere informacije, predvsem ameriškega vira, o morebitni ukinitivi omejitev, ki so jih istočasno uvedle Sovjetska zveza, ZDA, Velika Britanija in Francija glede prometa ter glede trgovinskih zamenjav med Berlinom in zahodnimi področji, kakor tudi med vzhodno in zahodnimi okupacijskimi conami Nemčije. Te informacije so povzročile glasove, ki ne odgovarjajo stvarnosti.

Agencija Tass smatra za potrebno pobijati te glasove in prikazati dejstva, kakršna so: Dne 15. februarja je ameriški predstavnik v OZN Jessup vprašal sovjetskega delegata v Varnostnem svetu Malika (oslanjajoč se na dejstvo, da je ameriška vlada interesirana na berlinskem vprašanju) vzrok, zaradi katerega se v Stalinovem odgovoru na vprašanja, ki jih je postavil Kingsbury Smith, v tretjem paragrafu, ki govori o deblokaciji, ne omenja vprašnje denarne nifikacije v Berlinu.

Malik je odgovoril Jessupu, da ta opustitev ni slučajna in da se vprašanje berlinskega denarja lahko preuči na prihodnjem sestanku ministrov zunanjih zadev, ki bi razpravljali o nemških vprašanjih.

Tedaj je Jessup zaprosil Malika, naj se izreče o možnosti preklica omejitev prometa pred sestankom ministrov zunanjih zadev. Malik je 21. marca odgovoril Jessupu, da se omejitve, ki so bile obojestransko uvedene glede trgovine in prometa v Berlinu, lahko ukinejo pred sestankom sveta zunanjih ministrov pod pogojem, da se prej doseže sporazum o dnevu sestanka tega sveta. Vprašanje denarne unifikacije se bi lahko preučilo na tem sestanku skupno z drugimi vprašanji, ki se tičejo Nemčije. Na podlagi informacij, ki jih ima na razpolago Tass, je bil zadnji sestanek med Jessupom in Malikom 10. aprila.

Ameriški državni department je izdal poročilo, v katerem opisuje potek razgovorov med Jessupom in Malikom. Poročilo omenja moskovske razgovore ter pogajanja med zasedanjem Varnostnega sveta. Nato opisuje potek razgovorov, kakor so že opisani v poročilu agencije Tass, in dodaja, da so se tri zahodne države sporazumele o skupnem stališču. 5. aprila je Jessup izročil Maliku izjavo, ki poudarja, da se razgovori nanašajo na sledeče tri točke.

1. obojestranska in istočasna ukinitev omejitev prometa in zamenjave med Berlinom in zahodnimi področji Nemčije, ter omejitev prometa med vzhodno in zahodnimi conami Nemčije. 2. določitev dneva za sestanek sveta zunanjih ministrov. 3. Zahodne države želijo biti gotove, da ti dve točki nista pogojno vezani na nobeno od ostalih točk, ki so do sedaj preprečile sporazum.

Dne 10. aprila je Malik ponovil Jessupu stališče sovjetske vlade in ostale so še nekatere točke nepojasnjene. Nato so se tri zahodne vlade ponovno posvetovale in bolj podrobno določile svoje stališče, ki ga bo Jessup sporočil Maliku.

Poročilo zaključuje: «Če je sedanje stališče sovjetske vlade v skladu z vsebino poročila agencije Tass, kakor je bilo danes objavljeno v ameriškem tisku, se zdi, da je pot odprta za preklic blokade in za sestanek sveta zunanjih ministrov. Noben dokončni zaključek ni mogoč, dokler ne pride do novih razgovorov z Malikom.

Po objavi tega poročila je neka osebnost državnega departmana izjavila novinarjem, da morebitni razgovori za ukinitev omejitev v Berlinu ne bi vplivali na pripravljalna dela za ustanovitev zahodne nemške države. Omenjena osebnost je izjavila, da ni izključeno, da bo morebitni sestanek sveta zunanjih ministrov v Parizu.

Tudi v francoskih krogih potrjujejo točnost dejstev, ki jih omenja agencija Tass.

Iz Lake Successa javljajo, da se bosta Malik in Jessup ponovno privatno sestala v sredo v zvezi z berlinskim vprašanjem.

Predsednik angleškega zunanjega ministrstva je izjavil, da se sedaj med Londonom, Parizom in Washingtonom posvetujejo glede načela o sporazumu za določitev datuma novega sestanka sveta zunanjih ministrov.

Danes je francosko zunanje ministrstvo objavilo celotno besedilo dogovorov, ki so jih 8. aprila podpisali v Washingtonu glede Nemčije Schuman, Bevin in Acheson. Eden od teh dogovorov izjavlja, da so se vlade Francije, ZDA in Velike Britanije sporazumele, da bodo sklenile dogovor o združitvi treh con, še preden stopi v veljavo okupacijski statut. Ta sistem se bo uveljavil, ko bo ustanovljena nemška začasna vlada.

•

WASHINGTON, 26. — Danes je tajnik sovjetskega poslaništva v Washingtonu položil visoko kavcijo sto tisoč dolarjev, ki jo je ameriška vlada določila za dovolitev začasne svobode Gubićeva. Proces proti Gubičevu je bil določen na 2. maja.

Nova Jugoslavija stoji krepko
ob Sovjetski zvezi in protiimperialistični fronti miru

Izjava W. Leonharda, funkcionarja Enotne socialistične partije Nemčije, ki je poudaril, da ne more molčati spričo nesmiselnih klevet proti socialistični Jugoslaviji

BEOGRAD, 26. — Sredi marca je prišel v Jugoslavijo Wolfgang Leonhard, funkcionar Enotne socialistične stranke Nemčije in profesor partijske visoke šole «Karl Marx» v Berlinu.

V izjavi po beograjskem radiu, v nemški oddaji, je Wolfgang Leonhard pojasnil razlog svojega prihoda v Jugoslavijo in med drugim rekel:

«Jugoslavijo sem spoznal po svojem obisku poleti 1947, ko sem na podlagi listin in partijskega gradiva natančno proučil razvoj bratske KPJ. Zato mi je danes nemogoče, da bi molčal o nesmiselnih kleветah proti socialistični Jugoslaviji. Ker so nemški tovariši slišali samo informbirojevske klevete in niti besede o pravem stanju v KPJ, smatram, da imam kot komunist dolžnost — popolnoma prepričan, da govorim resnico in nič drugega kot resnico — da vsaj nekatere od najvažnejših in najbolj surovih klevet proti FLRJ popravim na stvaren in dokumentiran način.»

Leonhard je zanikal s številnimi dokazi, da je prešla KPJ na pot buržoaznega nacionalizma in poudaril, «da ni KPJ napravila s svojo štiriletno junaško narodno-osvobodilno borbo samo neprecenljive usluge Sovjetski zvezi in mednarodnemu delavskemu gibanju», ampak to tudi danes dosledno dela. V nobeni državi, je poudaril Leonhard, ni ljubezen do ZSSR tako velika kot v Jugoslaviji.

Nato je Leonhard navedel dejstva, ki zanikajo trditve, da se KPJ odreka razredni borbi na vasi, da se ne bori proti kapitalističnim elementom na vasi, da se spreminja v buržoazno kulaško partijo in z dejstvi dokazal, da ni v KPJ sistema birokratskega vojaškega vodstva, ampak nasprotno, da je v KPJ zagotovljeno in dosledno uresničeno načelo demokratičnosti v najpopolnejšem smislu.

Leonhard se je zadržal zlasti pri trditvi Informbiroja, da je Jugoslavija zapustila enotno demokratično fronto in da želi stopiti v imperialistični tabor. Leonhard je pobil glavni dokaz Informbiroja, ki ga uporabljajo v podkrepitev te trditve — vrnitev jugoslovanskega zlata, pri čemer zamolčujejo, da so druge države ljudske demokracije dobile svoje zlato in to veliko prej in v veliko večjih količinah kot pa Jugoslavija — ter poudaril: «Nova Jugoslavija stoji krepko in dosledno ob Sovjetski zvezi in protiimperialistični fronti miru, tako kot je stala pred resolucijo Informbiroja. To dokazujejo neovržna dejstva: dosledna in nedvoumna odklonitev Marshallovega načrta, stališče nove Jugoslavije na podonavski konferenci, zavzemanje za enotno in demokratično Nemčijo na varšavski konferenci namestnikov zunanjih ministrov Sovjetske zveze in ljudskih demokratičnih držav, dosledno podpiranje vseh sovjetskih predlogov na sestankih OZN in ostra obsodba severnoatlantskega pakta. V vseh teh in številnih drugih vprašanjih je Jugoslavija zvesto in neomajno podpirala politiko ZSSR in drugih sil miru po vsem svetu. Nova Jugoslavija je bila in ostaja neločljivi del demokratične socialistične fronte, kot je tudi KPJ del internacionalnega delavskega gibanja, s katerim so jugoslovanski komunisti kljub besni gonji in klevetam še nadalje tesno navezani.

Kljub vsem tem dejstvom, je nadaljeval Wolfgang Leonhard, že deset mesecev ne samo molče o velikih uspehih socialistične Jugoslavije, ampak tudi širijo najbolj neverjetne klevete proti bratski jugoslovanski partiji, pri čemer mora vsakdo, ki pozna dejanske razmere v Jugoslaviji, pordečiti od sramu. Klevetniška kampanja proti KPJ in njenemu vodstvu, proti tisti partiji, ki se je tako junaško borila proti fašizmu, zrušila moč veleposestnikov in kapitalistov v svoji državi, danes pa je dosegla vidne uspehe pri socialistični graditvi, je vsekakor — in bodočnost bo to potrdila — najtemnejši dogodek v mednarodnem delavskem gibanju.

Ta klevetniška kampanja, je rekel Wolfgang Leonhard — ni doslej težko prizadela samo jugoslovanskih delovnih ljudi in mednarodnega delavskega gibanja, ampak dejansko podpira tudi reakcionarne imperialistične sile na svetu. Nasprotovanje klevetniški gonji proti KPJ in proti socialistični Jugoslaviji je vedno nujnejša naloga vseh tovarišev, za katere nista internacionalizem in internacionalna solidarnost samo prazni besedi. To me je tudi napotilo, da sem to izjavil, edini smisel moje izjave pa je v tem, da našim tovarišem funkcionarjem in članom Enotne socialistične stranke Nemčije vsaj z nekaterimi primeri pojasnim dejansko stanje v Komunistični partiji Jugoslavije, nasproti vedno močnejši klevetniški kampanji proti bratski jugoslovanski partiji pa poudarim resnico. Vsak tovariš bi se moral resno vprašati ali je združljivo z njegovo vestjo, če se na kakršen koli način pridruži klevetniški kampanji proti bratski jugoslovanski partiji, ali je združljivo z njegovo vestjo, če se pridruži klevetniški kampanji proti neki socialistični državi, če to kampanjo izkorišča mednarodna reakcija — je končal svojo izjavo Walfgang Leonhard.

NA NEDELJSKI USPELI PROSLAVI 8. OBLETNICE USTANOVITVE OF JE NAŠE DEMOKRATIČNO LJUDSTVO POTRDILO ZVESTOBO BORBENIM TRADICIJAM OF PROTI FAŠIZMU IN IMPERIALIZMU TER OBSODILO VIDALIJEVE RAZBIJAČE.

Obsojeni vojni zločinci v Nišu

BEOGRAD, 26. (Tanjug) — Niško sodišče je izreklo sodbo proti skupini vojnih zločincev in članov bolgarskega okupacijskega korpusa med vojno. Trije obtoženci Aleksander Dočev, Angel Popov in Miroslava Jankovič so bili obsojeni na smrt.

NA KITAJSKEM SO PROPADLI
poizkusi imperialistov

Za vedno so se razblinile želje, da bi Kitajska postala vojaška baza proti SZ - Maocetungov razglas kitajskemu ljudstvu

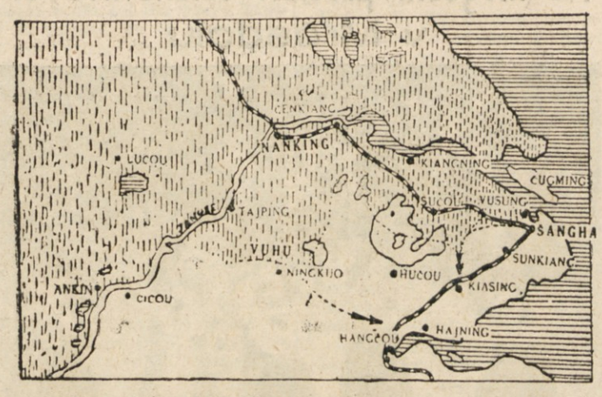

PEKING, 26. — Pekinški radio je danes oddajal proglas Maocetunga in generala Cuteha, vrhovnega poveljnika osvobodilne vojske, kitajskemu ljudstvu. V proglasu se poziva kitajsko ljudstvo, naj pomaga ljudski vojski, ki koraka proti jugu, ter naj ostane disciplinirano. Proglas poudarja dalje, da se bo spoštovalo življenje in imovina vseh, tudi tujcev. Dalje poziva ljudstvo, naj ne preneha s svojimi običajnimi posli ter naj pomaga oblastem pri vzdrževanju reda.

Šanghaj, ki je danes središče svetovne pozornosti, je bil v prvi polovici prejšnjega stoletja še navadno ribiško naselje in se je v sedanje milijonsko mesto razvil v sto letih. Pred vojno je bil Šanghaj eno največjih pristanišč na svetu. Nad 50% kitajske zunanje trgovine je šlo skozi njegovo pristanišče.

Agencija Nova Kitajska javlja, da je osvobodilna vojska zavzela rudarsko področje otoka Hajna ob južni obali pokrajine Kvantung.

V zvezi z izzivanjem angleških vojnih ladij na reki Jangce zahteva uradna agencija demokratične Kitajske takojšnji umik vseh ameriških in britanskih napadalnih sil iz Kitajske. Agencija izjavlja, da so britanske ladje skupno z nacionalističnimi ladjami obstreljevale osvobodilne čete in povzročile izgubo 252 vojakov. Agencija zaključuje: Današnja Kitajska ni več ona iz leta 1926, ko so britanske ladje bombardirale Uansun. Britanska vlada mora plačati odškodnino, opravičiti se ljudski vojski

Ameriška komunistična voditelja William Foster in Eugene Dennis sta izjavila, da smatrata osvoboditev Nankinga kot velik napredek za osvoboditev Daljnega vzhoda od tujih zatiralcev. Poskus imperialistov, da bi z vojaško politično in gospodarsko diktaturo vpregli 250 milijonov Kitajcev v svoj vojni voz, je propadel. Njihove sanje o gospostvu in njihova želja, da bi Kitajsko spremenili v veliko vojaško bazo, od koder bi lahko napadli Sovjetsko zvezo in zavirali narodno-osvobodilna gibanja v Aziji, so bili uničeni.

Japonski komunistični voditelj Sanzo Nozaka je v zvezi s poročili tiska, da je Mac Arthur sklenil utrditi vojaške položaje na Japonskem zaradi napredovanja osvobodilne vojske na Kitajskem, izjavil, da bo vsa protikomunistična politika na Japonskem ogromno stala in ne bo imela nobenega uspeha. Poudaril je, da bo neizbežna in popolna zmaga demokratičnih sil na Kitajskem imela velik vpliv na Japonsko.

Konferenca namestnikov za Avstrijo

LONDON, 26. — Niti danes ni prišlo do sporazuma na konferenci namestnikov zunanjih ministrov, ki razpravljajo o mirovni pogobi za Avstrijo. Danes so kakor včeraj razpravljali o znesku, ki bi ga morala Avstrija plačati Sovjetski zvezi za reparacije. Sovjetski delegat je vztrajal na znesku 150 milijonov dolarjev plačljivih v 10 letih. Zahodni delegati pa niso hoteli na to pristati.

Un patto di amicizia e di collaborazione sindacale

Ogni azione dell'attuale direzione della Confederazione dei Sindacati Unici deve essere esaminata da un punto di vista critico se si vuole scoprirne immediatamente la vera essenza che è sempre opportunamente mascherata.

I fatti salienti ed investenti la linea politico-sindacale dei S. U. succedutisi dal luglio 1948 ad oggi confermano di volta in volta l'esattezza delle nostre sistematiche denuncie sulla natura revisionista, opportunista e socialdemocratica e liquidatrice degli attuali responsabili dell'organizzazione classista dei lavoratori.

Sul presupposto della necessaria inclusione di Trieste all'Italia e per conseguenza della revisione del Trattato di Pace, questi uomini portano la loro azione sullo stesso terreno dei partiti del neo imperialismo italiano.

Stabilito questo, come nella guerra, per raggiungere l'obbiettivo principale si elaborano i piani strategico e tattico, s'incorniciano con basi programmatiche le attività per creare diversioni e mascheramenti, nascondendo così fin che si riesce che cosa si vuole ottenere.

Qui siamo in campo della classe operaia, tra le masse dei lavoratori, e bisogna portarli un po' alla volta di fronte al fatto compiuto, violentandone la coscienza attraverso azioni obblique.

Le attività di questa gente vanno controllate con il legittimo sospeto nato dall'esperienza: il loro classicismo, internazionalismo ecc., è in funzione della fondamentale impostazione della loro lotta: revisionare il Trattato di Pace e portare i lavoratori di Trieste sul terreno della Camera del Lavoro e dei partiti che la dirigono.

Nessuno negherà certamente l'esistenza di identità di interessi, la comunanza di obbiettivi e di nemici tra i lavoratori di Trieste e quelli della Repubblica Italiana. Chiunque abbia un po' di esperienza sindacale e di conoscenza di cosa sia lotta di classe, solidarietà fra i lavoratori e rispettive organizzazioni sindacali, sa che non c'è bisogno solo di formalità per attuare la collaborazione e mantenere l'amicizia fra i lavoratori di un Paese con quelli di altri Paesi, e tanto meno quando si tratta dei lavoratori di Trieste e di quelli d'Italia organizzati nei S. U. e nella C. G. I. L.

Tale collaborazione e solidarietà dei lavoratori la si ha sempre quando si mantiene una linea classista; si lotta concretamente nel proprio settore, si è conseguenti con l'azione ai postulati programmatici dell'organizzazione sindacale classista, diversamente i patti di amicizia e di collaborazione o di qualsiasi altro genere non contano, non valgono niente o rappresentano soltanto speculazioni politiche estranee agli interessi della classe operaia.

I promotori che chiedono un patto di collaborazione ed amicizia con la C. G. I. L., da alcuni anni agiscono su di una linea politico-sindacale che si estrinseca nella sistematica opera di rottura con il recente passato, con la lotta conseguente dei Sindacati Unici, che si manifesta inequivocabilmente sciovinista e che ha al suo attivo la disgregatrice opera delle espulsioni, delle sconfessioni, delle denigrazioni ai danni di dirigenti e lavoratori conseguentemente rivoluzionario.

Perciò non ha valore di giustificazione l'affermazione di Radich «della necessità di inserire i lavoratori triestini nel vasto fronte di lotta dei lavoratori del mondo».

I lavoratori di Trieste sono stati sempre in questo fronte di lotta mondiale, fino dieci mesi fa. Fino a quando cioè non è appunto intervenuta l'azione liquidatrice di Radich e compagni che hanno messo nell'inattività l'organismo sindacale a passivizzate le masse. Soltanto la linea sciovinista ed opportunista introdotta dai vidaliani ha posto i

(Continua in seconda pagina)

PROGRAMMA
dei
festeggiamenti per il I. maggio

Il Comitato del Fronte Popolare italo-slavo per i festeggiamenti del 1. maggio 1949 a Trieste comunica che

il I. maggio 1949 alle ore 11 avrà luogo alla

ROTONDA DEL BOSCHETTO

il

GRANDE COMIZIO del I. MAGGIO

Parleranno: **BRANKO BABIČ e EUGENIO LAURENTI**

La relativa domanda è stata inoltrata al G.M.A.

Il Comitato per il festeggiamento ginnico-sportivo del I. maggio 1949 nel Territorio di Trieste

organizza il

SAGGIO SPORTIVO

che avrà luogo il I. maggio alle ore 14.30 allo

„STADIO I. MAGGIO"

STRADA GUARDIELLA No. 7

Il saggio comprende: ESERCIZI GINNICI, ESERCIZI SPECIALI, CANTI CORALI, TRATTENIMENTI E BALLO

Funzionerà un servizio di bar

IL SAGGIO È STATO AUTORIZZATO

Per merito degli scissionisti di Vidali il 1. Maggio di questo anno verrà festeggiato separatamente. Già da bel principio noi abbiamo chiesto che i festeggiamenti del 1. Maggio vengano fatti sotto il segno dell'unità. Ciò noi abbiamo chiesto già alcuni mesi fa, quando tale questione fu discussa in seno all'UCEF. Vidali respinse i festeggiamenti unitari, ruppe il Comitato per i festeggiamenti del 1. Maggio, già costituito, e ne formò uno suo.

Nel suo appello il Comitato Centrale del nostro Partito Comunista ha in seguito proposto nuovamente i festeggiamenti unitari, e anche ciò fu respinto da Vidali, tanto per rimanere conseguente nel suo scissionismo. Per mascherare meglio questa sua azione scissionistica, egli organizza i festeggiamenti sotto l'insegna dei Sindacati Unici, della cui direzione egli è riuscito ad impadronirsi per trasformarla in una semplice sua agenzia frazionistica.

Ancora di più. Mentre respingeva i festeggiamenti unitari per il 1. Maggio con le masse veramente democratiche, egli offriva la collaborazione alla Camera del Lavoro che ha la funzione di mantenere la scissione nel movimento operaio.

Vidali cerca di privare i festeggiamenti del 1. Maggio di quest'anno di ogni contenuto di lotta che fu la caratteristica dei festeggiamenti passati e che è nella tradizione del proletariato e delle masse democratiche triestine. Egli vuole impedire che il 1. Maggio sia il giorno di lotta delle più larghe masse democratiche italiane e slovene, trasformando questa festa di lotta in un semplice «festeggiamento», come erano a suo tempo le feste del 1. Maggio di socialdemocratica memoria.

Tenuto conto di tutti questi fatti, noi non potevamo accettare un tale punto di vista, che in nessun caso potrebbe essere il punto di vista del movimento operaio classista, e dovevamo organizzare un tale festeggiamento del 1. Maggio che fosse fedele alle tradizioni di lotta passata, al fine di impedire agli scissionisti di Vidali di poter sfruttare anche il 1. Maggio per approfondire la rottura del movimento operaio e di poter infiltrare in esso le proprie tendenze opportunistiche e liquidatrici.

Per tale ragione noi — nonostante tutto — festeggiamo il 1. Maggio di quest'anno sotto la parola d'ordine dell'unità, della mobilitazione di lotta di tutte le masse lavoratrici, e tracciamo con ciò una netta linea divisoria tra i veri e combattivi festeggiamenti del 1. Maggio ed i «festeggiamenti» liquidatori di Vidali. Con ciò noi offriamo al proletariato triestino quella prospettiva di lotta che Vidali vorrebbe cancellare e distruggere.

NOI INVITIAMO TUTTI I LAVORATORI A NON LASCIARSI TRARRE IN INGANNO DAGLI APPELLI DI VIDALI CHE VUOLE SFRUTTARE I FESTEGGIAMENTI DEL 1. MAGGIO DI QUEST'ANNO PER I SUOI SCOPI SCISSIONISTICI CHE EGLI CERCA DI NASCONDERE DIETRO AI SINDACATI UNICI.

INVITIAMO TUTTI I LAVORATORI E TUTTO IL POPOLO LAVORATORE A PARTECIPARE AI NOSTRI FESTEGGIAMENTI DEL 1. MAGGIO CHE SONO ANCHE I LORO FESTEGGIAMENTI, E CHE SARANNO L'ESPRESSIONE DELLE TRADIZIONI DI LOTTA DELLE MASSE DEMOCRATICHE TRIESTINE CONTRO IL FASCISMO E GLI IMPERIALISTI.

Imperialistične agenture poslušno ubogajo

Že od same zamisli atlantskega pakta dalje so tukajšnji imperialistični predstavniki prenehali s ponujanjem Trsta Italiji. Posledica tega je bila, da se ga je sam De Gasperi s Sforzo vred moral «spontano» odreči, zato da so mu milostno dovolili pristaviti njegov podpis na listino, ki pomeni za premagano imperialistično Italijo vsaj žarek upanja na maščevanje za izgubljeno vojno. Pri nas pa je to odrekanje imelo za posledico, da so se italijanske šovinistične stranke združene v «Giunta d'Intesa» in okrog nje po svoji lokalni liniji odrekle tako imenovanega «plebiscita italijanstva» Trsta, ki naj bi prišel kot dopolnilo marčne tristranske izjave imperialistov o priključitvi Trsta k Italiji, ki ga je nova atlantska strategija vrgla vsaj začasno v zapeček.

Plebiscita torej ne bo, kajti interesi imperialistov so očitno nad interesi «najbolj italijanskih» tržaških Italijanov in njihovih strank, ki so se tudi to pot ponovno razkrinkale kot navadne imperialistične agenture, katerih edina svrha njihovega obstoja je v tem, da služijo za manevriranje v zasužnjevalni politiki, ki jo tukajšnji imperialistični predstavniki izvajajo v cilju čim boljše organizacije našega ozemlja za svojo vojaško bazo «prve borbene linije».

Po Vidalijevem volivnem programu, ki je tako komunističen, da se je celo glasilo fašistične «Fiaccole» izreklo zanj, prihajajo s svojimi programi na dan tudi poedini člani «Giunte»; potem ko so svojo privrženost imperialistom dokazali s simboličnim darovanjem posebne medalje samemu vrhovnemu poveljniku področja gen. Airenu. Tudi s temi svojimi programi za upravne volitve so dokazali, da mislijo tudi v bodoče izpolnjevati zvesto ukaze svojih gospodarjev.

«Democrazia Cristiana» gre na volitve zase, «Partito socialista della Venezia Giulia» zase, «Partito Repubblicano Italiano» zase, «Partito Liberale Italiano» se je celo razcepil na dva kosa, od katerega pojde eden kljub vsemu skupaj s fašističnimi «Uomo Qualunque» in «Movimento Sociale Italiano» pod imenom «Blocco nazionale nabirat pičle glasove svojih pristašev. Nobene razlike ni med njihovimi programi, hrbtenica pa je vsem Marshallov plan in atlantski pakt, hrbtenica, ki je podaljšana tudi skozi slovensko imperialistično agenturo Agnelettove in Veselove dolarske zveze. Za razliko od ostalih Marshallovih in atlantskih imperialističnih agentur pa je dolarska zveza še v prav posebni zagati, kajti ko je začela z nabiranjem tistih malo podpisov, ki so potrebni za predlaganje kandidatnih list sta gospod predsednik in tajnik opazila, da jima jih bo zelo težko nabrati. Kot rezultat te mučne situacije pa se «za vsak slučaj» ograjujejo in so začeli zato pisati o «izvotlevanju» določil mirovne pogodbe (da se s strašno besedo «kršitev» mirovne pogodbe ne bi zamerili kakšnemu adviserju) in o «zavarovanju v pogledu pravne veljave teh tako imenovanih upravnih volitev. «Res težke skrbi, ki jim je tudi z Marshallovimi in atlantskimi dolarji težko odpomoči... pri najboljši volji vseh emigrantov, zgodnjih in kasnih, zdravih in ponorelih, v «novem vodstvu» in izven njega... «Caligo» insomma.

„Giuntin“ tisk in 14 nacističnih pomagačev

Na splošni imperialistični politični liniji rehabilitacije fašizma in fašistov je seveda tudi neprestano in vztrajno obsojanje partizanstva in narodno osvobodilne vojne sploh. Aretacije, procesi, obsodbe itd. borcev za svobodo so na dnevnem redu. Cela vrsta tovarišev je že obsojenih, drugi pa čakajo na sodne razprave, tretje iščejo in preiskujejo....

Med tem časom pa stika reakcionarni tisk za novimi pretvezami, ki naj bi narodnoosvobodilno borbo diskreditirale, hkrati pa proglaša pobite fašistične in nacistične bandite za mučenike in svetnike.

Tako se je včeraj ves «Giuntin» tisk spomnil 14 fašistovskih železničarjev, ki so v aprilu 1944 pri St. Petru na Krasu padli v neki partizanski akciji kot najškodljivejši sodelavci italijanskega in nemškega okupatorja v času, ko se je vse pošteno delovno ljudstvo dvignilo v brezkompromisno borbo proti svojim zatiralcem in jih na vsakem koraku trebilo za ceno ogromnih in nadčloveških krvavih žrtev. «Giuntin» tisk od «Voce libera» do «Ultimissime» pa proglaša sedaj teh 14 nacističnih služabnikov za žrtve «dei partigiani sloveni» in za «mučence», nad katerimi so naši partizani storili «massacro». «Giuntini» uredniki dodajajo še: ... tale massacro venne eseguito solo per il fatto che quei poveri ferrovieri erano tutti d'origine italiana».

In to je zanje glavno. Besede: «arrestato, ucciso, massacrato, torturato... perche' italiano...» je tisti lažni refren, ki se ponavlja v «Giuntinem» tisku od prvega dne njenega obstoja ter služi edinemu cilju netenja slepega sovraštva proti vsemu, kar je slovensko in partizansko še posebej. Vsak Italijan, ki ga je poslal Mussolini v naše kraje ubijat, klat in požigat ali pa požigalcem ter ubijalcem pomagat, je bil po možganih urednikov «Giuntinega» tiska nedolžna ovčica «senza qualsiasi attività politica». Posebno nedolžni pa so bili tisti fašisti — Italijani še prav posebej — ki so požigali, klali in ubijali ali pa s požigalci in ubijalci sodelovali tudi po kapitulaciji Italije, t. j. tedaj, ko so se pošteni Italijani že davno uvrstili v garibaldinske edinice, da rešijo čast svojega naroda, ali pa so se vsaj iz naših krajev umaknili zavedajoč se, da jim pravična kazen za njihovo fašistično poslanstvo ne bo prizanesena. In med tiste pomočnike fašističnih in nacističnih razbojnikov spada tudi tistih 14 «Giuntinih» železničarjev.

Za «Giunto» in urednike njenega tiska pa po drugi strani 42.000 žrtev omenjenih razbojnikov, ki resnično niso počenjali nobene «attività politica», temveč navaden kriminal, ne šteje niti toliko, da bi te žrtve vsaj enkrat, odkar «Giunta» obstaja, omenili. Teh 42.000 naših žrtev namreč niso bili Italijani. Ne, te žrtve so namreč Italijani pobijali in morili in zanje «Giunta» ne bo plačala svete maše kot za 14 železničarjev... «Giunta» rajši dela in bo delala ter storila vse, da bi prišlo do ponovne invazije Julijske krajine in Jugoslavije po Italijanih, kajti najbrž želi, da bi «partigiani sloveni» ponovno imeli priliko pobijati italijanske železničarje. To bi hotela «Giunta» in njeni imperialistični gospodarji. Seveda italijansko ljudstvo se po njeni želji ne bo več ravnalo; slovenski partizani pa niso željni krvi. Če so bili prisiljeni prijeti za orožje in z njim pobijati razbojniške okupatorje in njihove pomagače, so se tem storili le svojo sveto dolžnost. Če pa so bili ti okupatorji Italijani, to vsekakor ni krivda slovenskih partizanov, temveč fašistov in njihovih pisunov, ki se v ničemer ne razlikujejo od urednikov «Giuntinega» tiska.

Un patto di amicizia e di collaborazione sindacale

(Continuaz. dalla prima pagina)

lavoratori di Trieste e la loro organizzazione sindacale nella carenza e li ha provvisoriamente estraniati dal campo generale di lotta, venendo così meno ai loro precisi compiti internazionalisti.

Il legame internazionale di cui Radich pretende di riallacciare attraverso la C. G. I. L. era anche organizzativamente un fatto compiuto: l'accettazione della Confederazione dei Sindacati Unici alla Federazione Sindacale Mondiale. Bisognava darci contenuto e vigore a questa accettazione, ma, come si vede, per Radich questo importante avvenimento è passato di attualità dacchè, nel marzo dell'anno scorso, tre Potenze imperialiste hanno, per speculazione politica, dichiarato di voler disfare il Territorio di Trieste.

Nella lettera dei Sindacati Unici alla C. G. I. L. sprizza incontenibile lo scopo della proposta, e l'obbiettivo dei frazionisti è sintetizzato nello spirito di tutto il documento, basato sul concetto espresso della notevole analogia di situazione di problemi, che inducono i lavoratori italiani e sloveni iscritti ai Sindacati Unici della zona anglo-americana del T. L. T. a proporre ai lavoratori organizzati nella C. G. I. L. la stipulazione di un patto di collaborazione e di amicizia.

Osservare questa tesi e riportarla a confronto con quella dei revisionisti dei Partiti della Giunta di Intesa. Quanta analogia, quale identità di spirito ed anche di linguaggio si riscontra.

Qui tutto è spiegato, se è messo in relazione con quanto hanno fatto questi uomini fino ad oggi. Sembra l'improvvisa apertura di un sipario che metta gli spettatori (lavoratori) di fronte ad un'opera costruita cospirativamente in mesi e mesi di lavoro e di cui registi, i frazionisti di Vidali, pensano anche questa di poterla oggi presentare alla classe operaia triestina con l'incorniciatura ed il trucco dei nomi ed istituzioni care ai lavoratori.

Questa ulteriore azione revisionista deve essere spiegata ai lavoratori, che devono comprendere la relazione tra un fatto e l'altro, perchè solo così risulta chiaro l'intreccio sul quale si sviluppa l'azione di Vidali prima e dopo il luglio 1948 ed il significato della proposta.

Le nostre accuse di revisionismo, di abbandono della linea politica, mesi fa facevano ribellare i frazionisti. Oggi non è più d'uso. Oggi si passa all'aperto e concreto riconoscimento della tesi della reazione triestina sulla necessità che Trieste sia risistemata nell'ambito dell'imperialismo italo-americano.

I dirigenti dei Sindacati Unici hanno nascosto al plenum sindacale il contrasto tra il presunto inserimento nel campo internazionale dei lavoratori triestini tramite un patto di collaborazione e la concreta azione di revisionismo al Trattato di Pace, che incide negativamente sugli interessi delle forze democratiche internazionali che vogliono Trieste libera dall'imperialismo.

Lo stesso aspetto formale della proposta ha bisogno di una analisi. Da essa scaturiscono alcune considerazioni della massima importanza per i lavoratori triestini. La C. G. I. L. praticamente condiziona l'accordo alla adesione della Camera del Lavoro. Questa precisazione confederale trova l'entusiastica adesione della dirigenza sindacale. La C. G. I. L. afferma infatti che per ragioni di effettiva analogia di problemi tra la situazione di Trieste e quella italiana e per il prolungarsi della stiuazione particolare del T. L. T. ed i rapporti intercorsi con la locale Camera del Lavoro, il «desiderato coordinamento tra le organizzazioni triestine e la nostra Confederazione Generale del Lavoro Italiana, per essere efficace deve avere la sua base in una intesa che dovrebbe intervenire tra i S. U. e la Camera del Lavoro di Trieste».

Qui è riflettuto l'equivoco vidaliano e radiciano, quello di Pratolongo e dell'Ufficio Informazioni del P.C.I. che hanno, errore per errore, prospettato in Italia la situazione politico-sindacale triestina in maniera inesatta. Malgrado tutta l'esperienza si vuole camminare sulla strada dei vecchi errori.

La nascita, le funzioni e le attività della C. d. L. non sono rispecchiate per quelle che valgono nel documento confederale.

E' anticlassista e dannoso alla classe operaia triestina il mettere i Sindacati Unici sullo stesso piano della Camera del Lavoro, dando così ad essa un riconoscimento di organizzazione di classe che non ha mai avuto e approvando i lavoratori che vi aderiscono.

Oggi, più che un anno fa, è palese a tutti la funzione della Camera del Lavoro. Sorta per iniziativa della reazione quale organismo giallo, frazionista con obbiettivi ben definiti di nazionalismo e di reclutamento di masse di manovra per la soluzione italiana di Trieste, per lo stroncamento delle agitazioni, per la rottura del fronte sindacale. E' impossibile che un simile organismo, apertamente legato agli interessi del Governo nero in Italia ed operante sulla linea dell'imperialismo di Truman, per la rottura del fronte sindacale è legato ideologicamente e fattivamente ai cosiddetti Sindacati Liberi della Repubblica, abbia altra qualifica che si merita.

E' questa la politica sindacale voluta da Vidali, coincidente con quella della C. d. L., che ha iniziato a rompere l'unità sindacale sul terreno nazionale, prima agendo tra i cetti medio e piccolo borghese, tra gli impiegati e gli intellettuali, poi, con il concorso del gruppo di Radich e Vidali cerca di portare questa rottura specificatamente fra gli stratti dei lavoratori delle fabbriche e della campagna.

La cronaca del plenum sindacale fa apparire i lavoratori presenti entusiasti della proposta unità di azione con la Camera del Lavoro. Questo è il corollario dell'azione disgregatrice che passivizza prima le masse e poi ne tenta il disarmo ideologico.

Non è così che si educano i lavoratori: sconfessando il passato rivoluzionario dei Sindacati Unici e riabilitando i Sindacati Giuliani.

Questo nuovo fatto della proposta di un patto di collaborazione e di amicizia è un'altra dimostrazione di quale sia lo scopo principale dell'azione di Vidali e dei suoi seguaci: lo stesso scopo indicato, o meglio trapelato nel progetto di programma elettorale e popolarizzato successivamente nella conferenza stampa di Pogassi. I concetti sono noti, perchè tradotti in azioni politiche con gli appelli agli esuli ed alla Polizia Civile e le debite denigrazioni della Jugoslavia e dell'Amministrazione popolare della zona B, con la proclamazione di Trieste provincia italiana e del circondario dell'Istria provincia jugoslava, e successive azioni squadristiche a Servola e relativo tentato ma fallito sabotaggio del raduno dell'O. F. di domenica scorsa.

Tutto questo al posto di una concreta lotta contro il ristabilirsi della dominazione capitalistica e le forme di governo fascista a Trieste, di una lotta conseguente contro l'imperialismo.

Nelle mani dei frazionisti vidaliani, e per le loro intenzioni e per i loro obbiettivi, il proposto patto di collaborazione e di amicizia con queste precise speculazioni politiche rappresenta un ulteriore colpo al fronte unico delle forze democratiche del Territorio di Trieste.

Le obbiettive difficoltà nella lotta delle masse democratiche e quelle particolari della lotta sindacale e dei Sindacati Unici, non si vincono cedendo ulteriormente e diventando «funghi», non si risolleva il prestigio dell'organizzazione dei lavoratori mettendosi sulla strada dei colpi di testa demagogici, ma ponendosi su quella del fronte popolare italo-slavo democratico con alla testa la classe operaia triestina che potenzialmente esiste e sta ritrovando la giusta espressione organizzativa.

I lavoratori che non abbiano ancora capito, pongano questo avvenimento in controluce e lo esaminino diligentemente: ricaveranno da questa ispezione la convinzione che dalla frazione che oggi dirige i Sindacati Unici non ci si può attendere che ulteriori malanni, e ricaveranno per di più la convinzione dell'urgente necessità di raddrizzare la situazione riportando l'organizzazione dei S. U. sulla vecchia strada conseguentemente elastica e rivoluzionaria, impedendo il danno che provocano elementi senza principi, postisi su di una strada e su di una linea di determinati obbiettivi in contrasto con interessi generali e particolari di tutto il popolo lavoratore del Territorio di Trieste.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Kulturna prireditev v Škednju ob 8. obletnici ustanovitve Osvobodilne fronte

Včeraj zvečer je škedenjsko prosvetno društvo priredilo nad vse uspel kulturni večer za 8. obletnico ustanovitve Osvobodilne fronte. Program večera je bil skrbno izdelan in mu je občinstvo sledilo ves čas z vidnim zanimanjem. Dolgotrajno ploskanje po vsaki točki je pričalo o zadovoljstvu, odobravanju in navdušenju.

Spored so pričeli pionirji, ki so v svojem povezanem nastopu deklamirali, peli in rajali. Že ta točka je navzoče popolnoma pritegnila. Sledil je mladinski zbor, ki je s svojimi živahnimi pesmimi še povečal navdušenje. Za mladino so nastopili odrasli: recitacija in dve ruski pesmi, od katerih je posebno ugrela «Pozdrav Moskvi». Nastop folklornih plesnih skupin v narodni noši je dostojno zaključil prvi del sporeda.

Po odmoru se je dvorana zatemnila, le medla luč na odru je osvetljevala mater treh partizanov. Kakor iz groba so govorili z materjo njeni trije sinovi. Vse besedilo je bilo posneto po Kajuhovih pesmih in govor so prepletali glasovi žalostnike. Ponovni nastop mladinskega pevskega zbora, nato Župančičeva recitacija pesmi «Osvoboditeljem» ter spet petje in spored je bil zaključen.

Vidalijevi in Bidovčevi «zaščitniki kulture» bi se izneverili svoji razbijaški nalogi, če ne bi tudi pri tej priliki skušali ovirati prireditev, ki je bila od prve do zadnje točke izrecno kulturna. Prišli so namreč v škedenjsko dvorano, misleč da bodo lahko motili, protestirali, oporekali. Ko pa so videli, da gre zgolj za umetniške točke, tedaj so uvideli, da tu ne bo zanje pravega dela. Res je sicer, da se oni ne pomišljajo razbijati tudi strogo umetniških prireditev, toda tokrat so začutili drugo nevarnost. Lep program je bil namreč stalna nevarnost, da bi njihovi privrženci končno še začeli ploskati. Zato so sklenili, da se odstranijo iz dvorane in odvedejo s seboj svoje pokorne hlapčice.

Pustili so pa v dvorani nekaj pobalinov, ki so jih mobilizirali in od katerih so si obetali znatne pomoči, če bi vsi ostali v dvorani. Pa tudi s tem, da so jih same pustili v dvorani, so pričakovali uspeha. In končno bi še lahko dejali: saj to nismo bili mi, to so bili neodgovorni frkolini.

Gotovo je, da tistih deset pobalinov, ki so imeli okrog štirinajst let, ne nosi krivde za svoje nedostojno obnašanje, s katerim so hoteli motiti potek sporeda. Zelo verjetno, da tudi ne znajo slovenski, kajti če bi znali, bi jih verjetno kmalu minila volja za njihove netečnosti. Gospodu Bidovcu (ali gospodu Ferlanu) bi pa priporočali, naj jih še kaj pošljejo na naše kulturne prireditve. Tem mladim fantinom, ki so jim naročili, da morajo biti nemirni, da se morajo smejati, da morajo govoriti, med tem ko se na odru recitira ali se pojejo ruske pesmi, se je kar na obrazih poznalo, kako pogrešajo skrbi za njih kulturni razvoj. Kajti ob izvajanju na odru je ta ali oni vsaj za nekaj časa popolnoma pozabil, kaj so mu naročili, ko so ga poslali v dvorano in na njegovem obrazu si namesto prejšnjega bebastega smeha opazil pazljivo zavzetost. Če bi imeli večkrat priliko prisostvovati takim resnim prireditvam, bi postali dostojni ljudje in bi zapustili Vidalijevo svojat.

Nekulturnost je obstajala v vseh časih. To je že tako, da so v zgodovini na delu tudi sile, ki hočejo rušiti pozitivne vrednote. Vloga tistega, ki mu je naloženo, da te sile predstavlja, pa je zelo žalostna. Ubogi Bidovec...

V čast 8. obletnice ustanovitve **OSVOBODILNE FRONTE** *bo danes ob 20 v PLAVJAH kulturna prireditev*

Tudi v podjetju SALTO nameravajo pričeti z odpusti z dela

Pretekle soboto je javilo vodstvo podjetja SALTO, da namerava odpustiti z dela 16 svojih uslužbencev. Kot vzrok za te nove odpuste je vodstvo podjetja navedlo, da je zaposlenih že «preveč» delavcev, ki zaradi «pomanjkanja» novih naročil nimajo dovolj dela. Pri tem ni seveda niti z besedico omenilo, če se je morda potrudilo poskrbeti potrebnih naročil ter na ta način zagotoviti svojim uslužbencem delo; za vodstvo podjetja SALTO je važno samo to, da so delavci premalo zaposleni ter da je zato bolje, če jih odpusti ter nadaljuje z obratovanjem z zmanjšanim številom uslužbencev, katerim bo tako treba izplačevati tudi manj denarja.

«Nekoliko» drugačnega mišljenja so bili glede te zadeve delavci podjetja SALTO, ki so se obrnili do enotnega odbora v podjetju, kateremu so poverili nalogo, da skliče izredno skupščino, na kateri naj bi določili ter ukrenili vse potrebne za pričetek odločne borbe proti ukrepu vodstva podjetja.

Odbor v podjetju je res takoj sklical skupščino, katere so se udeležili brez izjeme vsi uslužbenci podjetja SALTO in na kateri so sklenili pričeti z odločno borbo, ki naj prepreči uresničitev načrta vodstva podjetja glede novih odpustov z dela. Delavci SALTO ne bodo nikoli dovolili, da bi vodstvo pričelo z odpusti z dela prav v tako kritičnih trenutkih, ko bi odpuščeni delavci ne mogli dobiti nikjer drugje nove zaposlitev. Na izredni skupščini so navzoči poverili sindikalnim organizacijam nalogo, da intervenirajo čimprej pri vojaški upravi, ki nosi največjo odgovornost zato, da se danes tako veča število brezposelnih na Tržaškem ozemlju. Izgovor delodajalcev, češ da primanjkuje novih naročil, je zelo jalov, saj niso do danes storili prav ničesar, da bi preprečili uvažanje že izgotovljenih cigaret na Tržaško ozemlje, medtem ko bi jih lahko veliko količino izdelali sami v tržaških podjetjih.

2 milijona lir za ureditev šolskega vrta na Opčinah

Že pred nekaj meseci je mestna občina začela z deli za preureditev šolskega vrta okoli osnovne šole na Opčinah. Za ta dela so porabili okrog 2 milijona lir, in kljub vsemu delo še vedno ni dokončano. Pred nekaj dnevi pa so delavci celo zapustili delo. Openci so sicer mislili, da se bodo zopet vrnili na delo, vendar pa je preteklo že precej časa in vse kaže, da se je mestna občina kar na lepem premislila.

Vso zimo so bili otroci na tej šoli brez telovadbe, ker šolsko poslopje nima telovadnice, kjer bi lahko vadili. Učitelji in tudi starši šolobveznih otrok so pričakovali, da bodo lahko imeli telovadbo vsaj v poletnih dneh na svežem zraku na dvorišču, in da bodo dela vsaj še pred zaključkom šolskega leta dokončana. Tako pa je prišla pomlad in otroci ne morejo niti v odmorih na svež zrak niti ne morejo imeti telovadbe, ker je dvorišče okoli šole posuto z grobim kamenjem in ni primerno za telovadbo.

Kakšna nenačrtnost pri delih, ki jih opravlja šolska oblast, se kaže najbolje v gornjem primeru, kjer je prevzela veliko delo ter ga ni bila sposobna izvršiti. Če pomislimo, da je morala mestna občina za to delo izdati skoraj 2 milijona lir in da kljub vsemu nimajo kaj dokazati in je na Opčinah še toliko in toliko bombardiranih hiš, za katere ni bilo potrebnega kredita, potem se najbolje vidi, kam pelje vsa finančna politika mestne občine. Nedvomno bi bilo bolje, da bi ta denar namenili za popravilo sedanjega šolskega poslopja ter da bi ga preuredili, tako da bi lahko dobili v njem stanovanja učitelji, ki poučujejo na tej šoli, ki se morajo potikati v majhnih sobah ali pa hoditi iz drugih krajev na Opčine v šolo.

Če pa je šolska uprava že začela s tem delom, je potrebno, da to delo tudi dokonča. V osnovni šoli spada telovadni pouk med predpisano učno snov ter je dolžnost predvsem šolskih oblasti, da poskrbijo za to, da lahko otroci telovadijo. Tržaški otroci so zaradi dolge vojne precej oslabeli in podhranjeni ter jim bo telovadba na prostem zraku precej koristila k njihovemu zdravstvenemu izboljšanju. Saj sta sonce in zrak najboljša zdravnika.

Traktor, ki je stal 8 in pol milijonov je za naše kmete neuporabljiv

Kmetijski odsek pri VU naj nabavi čimprej več manjših traktorjev

Razni strokovnjaki in tudi posamezni kmetje so se večkrat obračali na odsek za kmetijstvo pri VU, da bi jim iz javnih sredstev nabavil traktorje za potrebe kmetijstva. Toda kmetje so velikokrat naleteli na gluha ušesa in le na večne obljube odgovornih ljudi pri kmetijskem odseku. Doslej smo imeli na Tržaškem ozemlju le en traktor, ki so ga uporabljali kot mlatilnico in ki je romal iz kraja v kraj, dokler ni bilo vse žito omlateno. Živo nam je v spominu vsa borba po časopisju, ki smo jo vodili zato, da bi kmetijski odsek nabavil še nekaj traktorjev, s čemer bi se olajšalo delo kmetom in ne bi bili kmetje vezani toliko na delo drugih kmetov v sosednih vaseh, marveč bi lahko omlatili svoje žito takrat, ko bi bil zanje čas najbolj primeren.

Zvedeli smo, da je odsek za kmetijstvo končno le nabavil en traktor, ki pa praktično ne more priti v poštev za tukajšnje potrebe kmetov. Traktor je namreč silno težak in velik ter ga lahko uporabljajo le na velikih površinah zemlje, na velikih farmah, kot so n. pr. v Ameriki, kjer je zemlja zelo močna in dobro pognojena ter sega v globino najmanj en meter. Podobne traktorje, ki so skoraj vsi prišli iz Amerike, je nabavila tudi italijanska vlada za državna in zasebna veleposestva, ter so se zelo obnesli za obdelovanje in prekopavanje vinogradov. Prav zaradi tega pa je še toliko bolj nesmiselno, da je kmetijski odsek pri vojaški upravi nabavil tak traktor za naša polja v bližnji in daljni okolici, kjer prav za prav nimamo obsežnejših posestev.

Sam traktor pa stane 8 in pol milijona lir ter bo služil izključno le nekaj veleposestnikom v miljskem in dolinskem okraju, za ostale kmete pa je popolnoma neuporaben. Na tem primeru je vojaška uprava ponovno dokazala, da ji ni prav nič do tega, da zaščiti malega in srednjega kmeta ter mu pomaga iz njegovih težkih razmer, marveč podpira s svojo politiko predvsem veleposestnike, ki sedaj nameravajo predelati svojo zemljo v vinograde, za kar je VU določila posebno nagrado. Kmetijski odsek je namreč določil za pospeševanje vinogradništva razne olajšave onim, ki bodo svojo orno zemljo predelali v vinograde ter določil poleg drugega še 40 lir od m2 in dal brezplačno na razpolago trte.

S tem v zvezi so se zglasili na agrarnem inšpektoratu kmetijski strokovnjaki, ki so se zanimali za to, čemu je vojaška uprava nabavila takšen traktor, ki je za kmete skoraj popolnoma neuporaben. Na agrarnem inšpektoratu so jim odgovorili, da bodo s traktorjem najprej prekopali zemljo v miljskem okraju (v poštev pridejo le trije ali štirje veleposestniki, De Marchi, Pucalovich, Economo), nakar bodo traktor zopet prodali, iz izkupička pa kupili manjše traktorje.

Odgovor za to odgovornih ljudi na agrarnem inšpektoratu je v resnici dostojen tega urada, ki bi moral braniti interese kmetov, tako pa deluje daleč od njihovih potreb ali pa jih sploh ne pozna. Vsak pameten človek se mora nujno vprašati, zakaj ni vojaška uprava takoj nabavila manjših traktorjev, in čemu so nabavili traktor, ki ga lahko rabijo le na veleposestvih? S tem pa da bodo preorali s traktorjem orno zemljo v dolinskem in miljskem okraju ter jo spremenili v vinograde pa bo ponovno izgubilo delo nekaj kmečkih delavcev, ker lahko opravi traktor isto delo že v nekaj urah, ki ga je doslej opravljalo več ljudi nekaj dni.

Če misli kmetijski odsek pri vojaški upravi na ta način uporabljati denar iz ERP., ki je namenjen za dvig kmetijstva, potem bo kmetijstvo na našem ozemlju le nazadovalo ter bodo mala kmečka posestva vedno bolj propadala. Od vsega denarja, ki je namenjen za Tržaško ozemlje od Marshallovega plana, pa imajo dejansko korist, nele v industriji, marveč tudi v kmetijstvu, edinole kapitalisti in veleposestniki, ki itak že izkoriščajo delovno silo v svoje koristolovske namene.

Zato bi bilo nujno potrebno, da kmetijski odsek čim prej popravi napako in še preden bo prodal traktor, nabavi manjše traktorje in mlatilnice, ki bodo v korist našim kmetom ter jim bodo olajšali težko delo.

Na mogočni proslavi ustanovitve OF v Mrčedolu

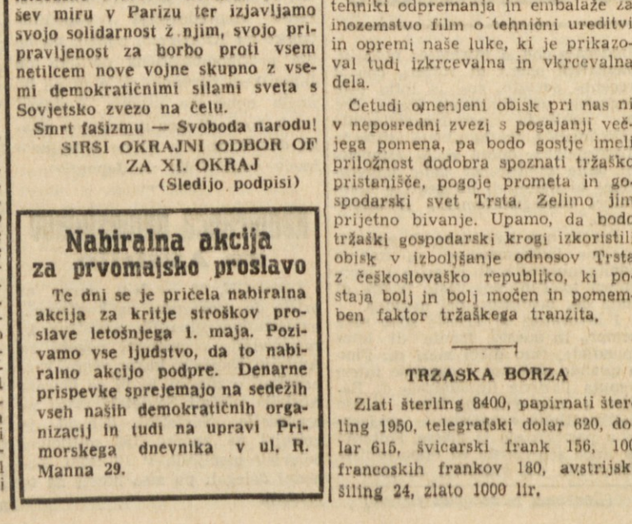

JE NASTOPILA TUDI FOLKLORNA SKUPINA, KI JE ODLIČNO ZAPLESALA TRŽAŠKI PLES IN MAKEDONSKO KOLO.

Proti vključitvi cone A STO-ja v atlantski pakt

Na širšem sestanku okrajnega odbora OF XI. okraja in v imenu vsega članstva OF odločno protestiramo proti vključitvi cone A STO-ja v napadalni atlantski pakt.

Vključitev tega ozemlja v katero koli pogodbo vojaškega značaja pomeni kršitev mirovne pogodbe, katera zagotavlja temu ozemlju gospodarsko in politično neodvisnost. Zato

ZAHTEVAMO

da VU cone A, ki je odgovorna, da se spoštuje mirovna pogodba, stori vse, da se naše ozemlje poveže s svojim naravnim zaledjem, ter na ta način postavi blagostanje v našem mestu.

POZDRAVLJAMO

istočasno svetovni kongres pristašev miru v Parizu ter izjavljamo svojo solidarnost z njim, svojo pripravljenost za borbo proti vsem netilcem nove vojne skupno z vsemi demokratičnimi silami sveta s Sovjetsko zvezo na čelu.

Smrt fašizmu — Svoboda narodu!

SIRSI OKRAJNI ODBOR OF ZA XI. OKRAJ

(Sledijo podpisi)

Nabiralna akcija za prvomajsko proslavo

Te dni se je pričela nabiralna akcija za kritje stroškov proslave letošnjega 1. maja. Pozivamo vse ljudstvo, da to nabiralno akcijo podpre. Denarne prispevke sprejemajo na sedežih vseh naših demokratičnih organizacij in tudi na upravi Primorskega dnevnika v ul. R. Manna 29.

ČEŠKOSLOVAŠKI OBISK v tržaškem pristanišču

Včeraj dopoldne so prispeli iz Prage generalni ravnatelj češkoslovaškega pooblaščenega zavoda za mednarodne špedicije «Metrans» g. dr. Vojteh Slezinger z g. dr. H. Gregorom in dr. J. Jerojko. Obisk je bil napovedan že dalj časa in je v zvezi z obiskom ravnatelja naših Javnih skladišč g. dr. Bernardija v Pragi, ki se trudi pridobiti tržaškemu pristanišču čim več strank.

Češki gostje si bodo ogledali luške naprave in navezali stike s krajevnimi oblastmi in gospodarskimi krogi, ker novo vodstvo «Metransa» doslej še ni bilo pri nas. Vendar pa so praški krogi dobro obveščeni o pogojih in prednostih tranzita preko Trsta. Nedavno so tudi v Pragi predvajali na tečaju o tehniki odpremanja in embalaže za inozemstvo film o tehnični ureditvi in opremi naše luke, ki je prikazoval tudi izkrcevalna in vkrcevalna dela.

Četudi omenjeni obisk pri nas ni v neposredni zvezi s pogajanji večjega pomena, pa bodo gostje imeli priložnost dodobra spoznati tržaško pristanišče, pogoje prometa in gospodarski svet Trsta. Želimo jim prijetno bivanje. Upamo, da bodo tržaški gospodarski krogi izkoristili obisk v izboljšanje odnosov Trsta z češkoslovaško republiko, ki postaja bolj in bolj močen in pomemben faktor tržaškega tranzita.

TRŽAŠKA BORZA

Zlati šterling 8400, papirnati šterling 1950, telegrafski dolar 620, dolar 615, švicarski frank 156, 100 francoskih frankov 180, avstrijski šiling 24, zlato 1000 lir.

PRISTOJBINA ZA KAZENSKE LISTE

TRST, 26. (PIO) — V smislu nedavno podpisanega ukaza ZVU št. 83 se povišuje pristojbina za nujno izdajo kazenskega lista na 30 lir.

Dve prometni nesreči

Spolzki tlak je včeraj zjutraj povzročil avtomobilsko nesrečo blizu železniškega nadvoza v Barkovljah. Bilo je nekaj po osmih zjutraj, ko se je osebni avto Fiat 23234, ki ga je vozil Garel Gatti iz Vigevana, Italija, zaletel v drog električnih žic, da bi se izognil tramvajskemu vozu proge 6. Čeprav se je Gattiju posrečilo pritisniti na zavoro, je bil udarec precej močan, tako da sta morala Gatti in trgovec Maurillo Zambino iz Alessandrie, ki je bil v avtu, v ambulanto v bolnišnico, kjer so jima obvezali rane. Avto, ki je bil precej poškodovan, so odvlekli gasilci.

Podobna prometna nesreča se je zgodila blizu prvega predora na državni cesti pri Grljanu. Ko se je osebni avto, katerega je vozil Renato Capellaro, bližal predoru, je iz predora privozil jeep. Zaradi prižganih luči jeepa je Capellaro izgubil kontrolo nad krmilom in zavozil s ceste. Avto je pri tem izgubil ravnotežje in se prevrnil. Ranjencev ni bilo, pač pa je bil avto poškodovan.

Z motornim kolesom v pregrajo

Včeraj ob 18 se je vozil z motornim kolesom po cesti proti Miljam Pecchiari Orest iz Milj. Pri Novem mostu pa je nenadno zavozil v pregrajo, ki zapira cesto zaradi popravil. Trčenje je bilo precej trdo, kajti po prvi pomoči, ki jo je nudil miljski Rdeči križ, so ga morali odpeljati v tržaško bolnišnico, kjer so ugotovili nevarne poškodbe.

Rosa La Rose pred sodnikom

Rosa Le Rose je včeraj ponovno imela opravka z oblastjo in sicer s sodno. Proti njej bi se včeraj zjutraj moral vršiti proces pred okrajnim sodiščem. Zagovarjati bi se morala zaradi simuliranja kaznivega dejanja in ker se je kljub policijskemu izgonu iz Trsta ponovno prikazala.

Zadeva z njeno izmišljeno pripovedko, da je vrgla v neki vodnjak v Malem Repnu svojega otroka, je že dovolj znana. V resnici pa je otrok živ neki družini v Genovi. Rosa Le Rose jo je pa ponovno popihala v Trst, čeprav je bila izgnana. Tu so jo aretirali, ker pa jo ni mikalo, da bi se vrnila v svoj rojstni kraj, si je izmislila pretvezo o umoru svojega otroka, samo da bi še nadalje ostala v Trstu, čeprav v rokah pravice.

Pred sodnikom se je Rose vedla tako, da je sodišče sprejelo predlog odvetnika Morgera, ki je predlagal, naj bi jo pregledal psihiater. Dejanja obtoženke so zgovoren dokaz, da ni pri zdravi pameti. Zaradi tega je bil proces odgoden do nadaljnjega.

KOLEDAR

Sreda 27. aprila
Peter, Raduna
Sonce vzhaja ob 5.04, zahaja ob 19.08. Dolžina dneva 19.59.
Luna vzhaja ob 4.36, zahaja ob 18.26.
Jutri četrtek 28. aprila
Pavel, Slavica

SPOMINSKI DNEVI

1941 je bila na pobudo komunistične partije ustanovljena OF Slovenije.

PROSVETNA DRUŠTVA

Pevski zbor «Slavko Skamperle», Sv. Ivan. Vse pevce in pevke obveščamo, da bo pevska vaja danes v sredo 27. aprila. Pridite vsi in točno.

IZLETI

IZLET PDT NA SLAVNIK

V nedeljo 15. maja priredi Planinsko društvo v Trstu planinski izlet na Slavnik. Prijave se sprejemajo v ul. Fabio Filzi 10/I od 19.30 do 20.30 in v Rojanu v čevljarni Gec do vključno 5. maja.

Nočna služba lekarn

Manzoni, ul. Settefontane 39; Marchio, ul. Ginnastica 44; Ravasini, trg Libertà 6; Vielmetti, Borzna trg 12; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Škednju imata stalno nočno službo.

Dovoljenja za krošnjarske stojnice

Mestna občina sporoča, da bo po dogovoru s poveljstvom civilne policije od 1. maja t. l. dalje edino ona pristojna za izdajanje dovoljenj krošnjarskih stojnic in za pobiranje zakupnin, ki so določene za uživanje javnega prostora.

Prosilci naj se obrnejo na urad mestne občinske policije v občinski hiši soba št. 96/II, kjer bodo lahko dobili dovoljenje za prodajo in plačali pristojbino.

Oni, ki se zanimajo za zakup javnega prostora za dobo 15 dni ali manj, naj se obrnejo naravnost na poveljstvo sektorske skupine upravne policije v ul. Madonna del Mare št. 13 (Comando Gruppo Settori della Polizia Amministrativa).

POVISANJE DRUŽINSKIH DODATKOV

TRST, 26. (PIO) — V smislu nedavno podpisanega ukaza ZVU št. 82 se povišujejo družinski dodatki in tozadevni prispevki, ki veljajo v trgovini, svobodnih poklicih in obrtih na anglo-ameriškem področju STO.

Novi poviški so razvidni iz razpredelnic, ki so del ukaza.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 26. aprila 1949 se je v Trstu rodilo 12 otrok, umrlo je 8 oseb, porok pa je bilo 8.

Cerkvene poroke: radio-telegrafist Caucer Franc in gospodinja Bevilacqua Antonija, pometač Angelini Peter in gospodinja Casseler Ines, učitelj Scucchi Andreja in gospodinja Faraone Illiana, radio-telegrafist Malusa Oliviero in uradnica Lusa Ivanka, oficir civilne policije Cesari Giulio in zobozdravnica Majer Iolanda, uradnik Velicogna Luciano in uradnica Peresson Licia, mizar Coceani Ivan in Gobina Ana, uradnik Perna Anton in gospodinja Solito Roza.

Umrli so: 47-letna Scarabot Antonija, por. Barovina, 71-letni Bailo Ivan, 79-letna Cainero Licia, 65-letni Remoe Angelo, 66-letna Svara Marija, vd. Alinovich, 75-letni Sklemba Jakob, 81-letni Petridis Josip, 58-letni Gigli Marijan.

OPUŠČENA IN NEZAKONITO PRIDOBLJENA MOTORNA VOZILA

TRST, 26. (PIO) — Nedavno podpisani ukaz ZVU štev. 84 popravlja ukaz Zavezniške vojaške uprave o «shranjevanju in izkoriščanju opuščenih ali nezakonito pridobljenih motornih vozil in njihovih delov». Ta ukaz podaljšuje rok, v katerem je treba izpolniti predpise prvotnega ukaza, do 31. julija 1949.

Ukaz ima učinek od 22. novembra 1948 in bo stopil v veljavo z objavo v prihodnji štev. Uradnega lista.

KINO

EXCELSIOR. 16: «Salomè», Ivonne De Carlo, R. Cameron.
FENICE. 16: «T-Men proti izobčencem», Dennis O'Keefe, M. Meade.
FILODRAMMATICO. 16: «Sejem ničevosti», Tyrone Power, C. Gray.
KINO OB MORJU. 15.30: «Raje imam kravo».
ITALIA. 15.30: «Zgodba dr. Wassella», G. Cooper, L. Day.
ALABARDA. 16: «Živa pokopana», Ljubezenska zgodba, Milly Vitale, Paul Mueller.
VIALE. 16: «Toreadorji», Stan Laurel in Oliver Hardy.
IMPERO. 15: «Vesela vdova», po Leharjevi operети, J. Mac Donald, Maurice Chevalier.
GARIBALDI. 15.30: «Smrt prihaja iz Scotland Yarda», Peter Lorre.
MASSIMO. 15.30: «Kalifornija», Deanna Durbin, Robert Paige.
NOVO CINE. 16: «Ljudje z Zapada», John King.
IDEALE. 16: «Tarzan in beli lovci», Sledi barvan film «Sirene praznujejo.
SAVONA. 15.30: «Slast ljubezni», Deanna Durbin, Tom Drake.
ARMONIA. 15.30: «Noči v Burmi», Dorothy Lamour, R. Preston.
ODEON. 16: «Če me imaš rad, me poroči», Clark Gable, Lana Turner.
MARCONI. 16: «Strast, ki mori», G. O'Brien in G. Reims.
AZZURRO. 15: «Nihče mi ne bo verjel», E. Young, S. Hayworth.
RADIO. 16: «Gospa iz Cunkinga», Ana May Wong.
BELVEDERE. 15.30: «Čudovita lutka», Ginger Rogers in David Niven.
ADUA. 14.30: «Kaznjenec iz Toulona», po romanu Viktorja Hugoja.
VITTORIA. 16: «Burka se je končala».

TRST

KONCERT konkonelskega zbora

Preteklo soboto je priredil konkonelski zbor v svoji dvorani koncert. Lahko rečemo, da Konkonelci danes prednjačijo vsem našim vasem. Kje se še lahko pohvalijo, da daje vsaka hiša najmanj enega pevca ali pevko in nemalo je takih, ki dajejo tudi po dva in tri! Zbor šteje skoro 40 pevcev in pevk, ki prav ubrano pojejo. Pri malokaterem našem zboru je opaziti tako mehko in neprisiljeno podajanje. Prav gotovo gre za to zasluga njihovemu pevovodji, ki posebno vztrajno pazi na to, da ne bo petje rezko ali kričavo.

V prvem delu so nam zapeli nekaj umetnih pesmi, med katerimi precej težko Medvedovo «Nazaj v planinski raj». Posebno pri Hribarjevih «Mlatičih» je zbor pokazal svojo gibčnost in lahkotnost. Drugi del je obsegal narodne pesmi, ki se prav dobro prilegajo temu zboru. V zadnjem delu, ko so nam zapeli nekaj partizanskih, smo pa slišali, da zna biti ta zbor tudi primerno odločen in krepak. Poslušalce so nekatere pesmi prav posebno ogrele in so precej odločno zahtevali ponovitev, a dirigent se ni dal preprositi. Le zakaj ne?

Težko in trdo je delo v pevskem zboru, zato moramo resnično izreči vse priznanje požrtvovalnemu pevovodji Karlu Boštjančiču, ki se ni strašil ne dela ne strmine, da je izvežbal konkonelski zbor. Pevci so mu izkazali svojo hvaležnost z darilom in šopkom rož. Le škoda, da je bilo med poslušalci premalo gostov iz mesta ali bližnjih vasi. Koncert tega zbora bi bil zaslužil več pozornosti. A pevcev naj to ne moti. Še tesneje naj se oklenejo svojega pevovodje, ki jih s tako ljubeznijo vodi in poučuje. Uspeh ne more izostati. vu

Giuseppe Colonna v „Scorpione"

V galeriji «Scorpione» stojimo pred serijo akvarelov slikarja Colonne, ki vzbujajo po živosti barv in po celotni slikarski tehniki upravično pozornost. Obenem nas silijo k ponovnemu razmišljanju in preizkušanju stališča, ki smo ga zavzeli v kaosu raznih struj, smernic in «izmov», v katerih se topi in razkraja, a tudi sem pa tja zaleskeče sodobna umenost Zapada.

O impresionizmu je bilo rečeno, po mojem mišljenju ne popolnoma točno, a vendar do neke mere sprejemljivo, da pomeni v slikarstvu nekaj analognega, kar pomeni v literaturi naturalizem: fiksiranje trenutka stvarnosti, kot se prikazuje očem v igri barve in luči. Ekspresionizem je izhajal iz nasprotnega izhodišča: iz kreativne fantazije umetnika, ki suvereno gradi iz barvnih in oblikovnih elementov, v katere je bil razkrojil realne danosti in predmete.

Colonna gotovo ne prišteva sebe k impresionistom. Vendar je snov, ki jo podaja v svojih akvarelih, v marsičem sorodno oblikovana, kot bi jo bil prikazal impresionist. Njegove sončne in mesečne pokrajine so v bistvu fiksacije trenutka, kot se kaže očem v igri barve in svetlobe. Toda nekaj jim je dodal iz ekspresionizma: razpoloženjskost, «štimungo», ki pa se ne gradi kot pri impresionistih in objektivnih danostih, marveč so te samo elementi, ki jih precej svobodno uporablja, da doseže zaželeno čustveno nastrojenje. Njegove pokrajine in figuralne kompozicije so oblikovno nejasne, nedoločene, kot bi gledal objekte kratkovidnež ali pa človek skozi nepravilno naravnan daljnogled. Moj prvi vtis pri gledanju njegovih akvarelov je bil — pri tem nikakor nočem biti ironičen, kot da bi gledal upodobitve nekakšnih optičnih prevar. Tako imamo barvno zelo zanimiv akvarel «Na griču», ki ima v sredi pelik krvavo rdeč madež, ki sem ga prvi trenutek smatral za rezino angurije, misleč, da imam pred seboj tihožitje. Pozneje sem sicer razbral, da gledam pokrajino, a sem mislil, da vozi na vrhu griča sopihajoč vlak, zdelo se mi je namreč, da vidim žareče oči stroja v noči, toda ojoj, po analogiji z drugimi slikami sem uganil, da je tisti žareči, črno obrobljeni predmet sonce ali mesec, ki se pri tem slikarju med seboj kaj prida ne razlikujeta. Vidimo n. pr. barvno zelo žive «Figure v soncu», ki se zdijo, kot bi jih bil naslikal človek, ki je nekoliko brljav ali kratkoviden. Pri mnogih drugih slikah ti šele napis na okviru razodene, kaj predstavljajo.

In vendar moramo priznati, da je Colonna nadpovprečno nadarjen slikar — akvarelist, obdarjen z velikim bogastvom barvne fantazije. Očarujejo njegove vijoličaste, lila in modre barve, njegov živi sončni oker, njegova zagonetna modrina in njegovo nenadno zelenilo. Človek se nehote vpraša: ali ta umetnik zares tako vidi in občuti, kot slika? Zakaj je pri njem ta razkol med stvarnostjo in umetnostjo? Ne morem si misliti kot odgovor drugega, kot kar sem bil že ob drugi priliki zapisal: predmeti, ki jih upodablja, so isti, ki so jih upodabljali pred njim še nešteti pejsažisti vseh vrst od romantikov in verista do impresionistov. Vse je bilo že nekje povedano. Vsebina je stara — samo mehovi so novi. Toda v nove mehove spada nova vsebina. Te pa ne more biti, dokler obstaja stari svet in stari družbeni red.

Vladimir Bartol

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - SVETOGORSKA ULICA 42 - TEL. 749

Tržaški dijaki v podgorski predilnici

Najboljši odjemalci so bili včasih na Balkanu in v Podonavju - Konkurenca na mednarodnih tržiščih je vedno bolj občutna

Včeraj dopoldne so prišli z vlakom v Gorico dijaki in dijakinje četrtega in petega razreda slovenske gimnazije iz Trsta, da bi si ogledali obrate podgorske predilnice in tako izpopolnili svoje teoretično znanje.

Vodstvo predilnice je šlo obiskovalcem uslužno na roko in ravnatelj g. Conficone je vodil družbo po prvem oddelku, kjer je predilnica. Ob njegovi razlagi so si dijaki ogledali proces izbire bombaža in njegove predelave, odkar pride v balah iz inozemstva, pa do izdelave na vretenih navitih niti. Ta oddelek je najbolj zaposlen, ker ima izmed vseh tudi največ naročil. Med drugimi imajo tudi večja naročila bombažne preje za Argentino.

Surovine prihajajo največ iz ZDA in iz Egipta, kjer pridelujejo znani bombaž mako. Seveda se tudi ta razlikuje po svojem izvoru, ker imamo tam tri pridelovalne cone ter se posamezne vrste bombaža razlikujejo po dolgosti svojih vlaken. G. ravnatelj je prijazno in podrobno razlagal radovednim dijakom ves proces proizvodnje in vse praktično pokazal na strojih samih. Dejal je tudi, da predilnica dela še vedno v polnem obratu, vendar izgotovljeno blago ne gre tako v prodaj, kakor pa predivo. Je pač prehuda konkurenca na zunanjih tržiščih, ker imajo druge države to prednost, da imajo same surovino, dočim mora Italija bombaž kupovatt.

V drugem, tkalskem oddelku, je sprejel obiskovalce g. inž. Gerrari in jim pokazal delovanje statev in izdelavo raznih vrst platna, popelina, zefirja itd. Tukaj so vzbujali posebno pozornost česalni stroji, ki zahtevajo zelo izurjene delavke in veliko potrpežljivost pri delu. V tem oddelku delajo uslužbenke po 10 ur na dan. Od tod so šli dijaki skozi veliko skladišče, ki je bilo zatrpano do stropa z velikanskimi skladovnicami izgotovljenega blaga, katero čaka, da ga bodo vrgli na trg. Kakor smo že omenili, kaže inozemski trg za te vrste izdelke znake popuščanja, ker je inozemska konkurenca vedno bolj občutna.

Tudi podgorska predilnica si obeta in pričakuje več naročil po podpisu trgovske pogodbe z Jugoslavijo in deloma tudi od videmskega sporazuma, ki bo omogočil kupcem iz obmejnega pasu v Jugoslaviji, da bodo kupovali na goriškem trgu. Prejšnje čase je imela predilnica obširno tržišče in dobre odjemalce na vsem Balkanu in v Podonavju, zlasti pa v Romuniji in na Madžarskem. Odkar pa je zapad bolj sovražno razpoložen proti deželam vzhodne demokracije, so prenehala prihajati od tam naročila in tovarna je bila prisiljena iskati novih tržišč, ki pa niso niti tako dobra in niti ne tako zanesljiva, kakor so bila prva.

Kot zadnji so si ogledali dijaki še oddelek barvarne, po katerem jih je vodil in lepo razkazal njegovo delovanje inž. Krpan, ki je po domače in zanimivo razložil razne kemične procese v tem oddelku in delovanje velikih ter kompliciranih strojev.

Predilnica je v celoti zelo obsežna in predstavlja kar malo mesto zase. Saj dela v njej okrog 3000 delavcev, po večini ženske, le okrog 10% je moških, zaposlenih pri težjih delih in pa pri popravilih neštetih strojev. V celoti ima obrat okrog 130 ali 140 tisoč vreten in skupaj s podružnico v Ronkah okrog 2500 statev. Zanimiv je tudi oddelek za predelavo odpadkov, kjer imajo še statve starega tipa, ki sicer bolj solidno delajo, je pa njihovo delo počasneje in zato dražje.

Obiskovalci so se coednem lahko prepričali, s kakšnimi težavami si morajo služiti svoj vsakdanji kruh delavke, zlasti one, ki morajo delati v oglušujočem ropotu in prahu v velikanskih delavnicah, kjer je v vsaki okrog 600 tkalnih strojev. Med delavkami je mnogo mater ,ki morajo vzdrževati svoje družine. Te so po večini strokovno najbolj izurjene in delajo z veliko spretnostjo.

V barvarni je vzbujal splošno zanimanje tudi velik stroj, ki gladi in lika izgotovljeno blago.

Za zaključek bi lahko rekli tudi mi z besedami enega izmed vodnikov: «Potrebno bi bilo, da pride v svetu do pomirjenja med narodi in državami, da bi prenehale biti državne meje pregraje, ki ločijo posamezne državne skupine v toliko ločenih svetov. Potem bi šele prišlo naše delo do pravega izraza». Omenimo naj še, da je po razmejitvi leta 1947 ostalo štiri do pet sto strokovnih delavcev in delavk v Jugoslaviji, zlasti oni iz Sempetra, Vrtojbe, Mirna in od drugod. Namesto teh so potem vzeli na delo druge iz Furlanije. Na splošno so delavke v predilnici doma iz bližnje in daljne okolice ter se vozijo na delo z raznimi prometnimi sredstvi, največ pa s kolesi, ki jih vidimo na stotine po številnih lopah.

Popoldne so se tržaški dijaki z vlakom odpeljali v Ravno polje, kjer so si ogledali že tamkajšnje mline za krušno moko.

IZPRED SODIŠČA

Dva uspela priziva

Včeraj je bil na goriškem sodišču dan prizivnikov. V dopoldanskih urah, kakor tudi popoldne so se sodniki, odvetniki in občinstvo dolgočasili, ker ni bilo pri teh razpravah prav nič zanimivega.

Julija meseca lani so na goriški sodniji obsodili 54-letnega Ruy Blasu Alberghinija iz Ferrare in stanujočega v Koprivi na 3 mesece zapora in 16.000 lir globe zaradi obtožbe, da se je polastil 39.000 lir, ki mu jih je trgovec Giusti Pietro dal, da bi zanj nabavil neki stroj. Alberghini pa, ki se mu je zdela ta obsodba krivična, ker bi moral tudi Giusti nekaj poravnati, je vložil priziv. Včeraj ga je prizivno sodišče oprostilo zaradi umika obtožbe.

Na mesec zapora in poravnavo stroškov prizadete stranke so na sodniji lanskega maja obsodili 37-letnega Bolzane Adolfa iz Romansa zaradi obtožbe, da je prisilil sovaščana Franca Landija, da mu je podpisal izjavo, da je njegov dolžnik in se ob tej priliki proti njemu tudi nespoštljivo izrazil. Tudi njemu se je priziv obnesel, ker je Landi umaknil tožbo.

V temi je olje zašlo

Lansko poletje je potniški vlak, ki je vozil iz Vidma proti Trstu, zasačilo v bližini Rubij hudo neurje, zaradi katerega so potniki v vozovih ostali brez luči. Ko se je luč ponovno zasvetila, je potnica Alice Zuljani opazila, da je iz njene košare zmanjkala steklenica Ženska je tatvino prijavila policistu, ki je vozil v istem kupeju in ki je pričel takoj s preiskavo. Steklenica je prišla prav kmalu na dan izpod obleke, ki je ležala v kovčegu 47-letne Kaus Terezije iz Gorice. Zaradi tega nepoštenega dejanja so Kausovo na naši sodniji avgusta lani obsodili na 8 mesecev zapora in 6000 lir globe. Včeraj na prizivni razpravi so ji kazen k sreči spremenili v pogojno.

Polsestri je zlomila roko

Nato so sodniki pregledali priziv 21-letne Ane Grandi iz ul. Don Bosco, ki so ji septembra lani naložili na sodniji 1 mesec in 10 dni zapora pogojno, ker je brez usmiljenja pretepla svoją polsestro 12-letno Rito Tomini, da se je morala deklica zateči v bolnico, kjer so ugotovili, da ima poleg številnih znakov pretepa tudi zlomljeno roko. Na prizivni razpravi so odredili, da je ne bodo vpisali v kazenski list. Lanskega leta je Atena Marija iz Standreža orožnikom prijavila, da ji je z mize v njenem stanovanju zmanjkal bankovec od 5000 lir in povedala tudi, da je po njenem mnenju to storil 39-letni Tobaj Rudolf. Tako je prišel Tobaj pred sodnijo, kjer pa so ga te obtožbe oprostili zaradi pomanjkanja dokazov. Tobaj je proti tej razsodbi vložil priziv. Včeraj na sodišču se je izkazalo, da je bilo to obdolževanje povsem neutemeljeno in so Tobaja zato oprostili, ker ni zakrivil dejanja.

Dobila je slike - izgubila kolo

Pred kratkim je šla gospa Pegan Marija, ki stanuje v Gorici na Rooseveltovem korzu št. 81, k slikarju Mazzucco v ul. Locchi, da bi pri njem dvignila svoje fotografije. Kakor po navadi, je šla s kolesom, da bi hitreje opravila.

Bilo je le nekaj minut, da je pustila kolo na cesti in nezavarovano. Vendar je bilo to neznanemu uzmoviču dovolj in, ko se je Peganova vrnila od fotografa, kolesa ni bilo več nikjer. Hočeš nočeš je morala peš domov.

Napad na antifašista pri Škocjanu

V soboto zvečer okrog 21.30 se je napotil delavec Silvan Cosolo, ki je bil med vojno deportiran v Nemčiji, s kolesom iz Škocjana proti svojemu domu v Pierisu. Na nekem mestu pa sta začela streljati nanj dva neznanca, ki sta bila skrita ob cesti.

En strel je Cosolu preluknjal jopič in srajco, drugi hlače in tretji kolo. Vendar pa napadeni na čudežen način ni bil ranjen. Takoj je šel k orožnikom in javil napad. Orožniki so začeli pri priči s preiskavo na ta način, da so napravili osebno preiskavo najprej pri napadenemu. Nato so ustavili in preiskali vse tiste ljudi, ki so znani demokrati in dobro poznani v vsem okolišu. Po čudnem naključju pa niso ustavili nekega fašista iz Tržiča, ki so ga isti večer videli v Pierisu z nekaterimi pajdaši njegove vrste. Prav ta človek je bil zasačen pred nekaj tedni, ko je hotel odnesti napis odseka KPI v Turjaku. Pač čudna so pota orožniške preiskave.

Deputacija brezposelnih pri prefektu

Te dni so bili v avdienci pri goriškem prefektu zastopniki apolitičnega združenja brezposelnih. Deputacijo je vodil g. Di Vincenzo, ki je izjavil, da je do sedaj pristopilo k njegovemu gibanju okrog 200 goriških brezposelnih. Ta odbor je predložil prefektu posebno spomenico, v kateri zahteva, da naj bi postal edini zastopnik vseh brezposelnih, ker da ni vezan na nobeno politično idejo ali stranko in da je njegov cilj enoten postopek za pomoč brezposelnim. Njihov odbor je, tako izjavlja ta spomenica, popolnoma apolitičen in ima namen stvoriti iz vseh brezposelnih eno samo veliko družino, kateri je treba pomagati iz sedanjega težavnega položaja. Odbor prav tako zahteva zase nadzorstvo pri bodočih razdeljevanjih podpor in pomoči brezposelnim, da bi se na ta način preprečile nepravilnosti.

Prefekt je obljubil brezposelnim svojo pomoč in izjavil, da bo v maju zaposlenih pri raznih delih morda 1000 od njih. Tudi se bo pozanimal, da bosta prišla dva zastopnika odbora v občinski odbor ECA in eden v urad za zaposlitve.

Vsako zanimanje za izboljšanje položaja brezposelnih je hvalevredno, vendar se nam zdi malo preveč, če Di Vincenzo in njegov odbor govorita v imenu vseh goriških brezposelnih, ko pa jih imata od skoraj 4 tisoč za seboj komaj 200 in to po njegovih lastnih izjavah.

Motorist in kolesar sta trčila

Pri cestnem podvozu v bližini Krmina se je pripetila predvčerajšnjim nesreča, ki bi lahko zahtevala še mnogo hujše posledice.

Po cesti proti Gorici se je peljal s svojim motornim kolesom 43-letni Godina Danijel iz Trsta, ko mu je nenadoma na ovinku prikolesaril nasproti 73-letni kmet Zorzon Ivan. Godina pri najboljši volji ni mogel preprečiti, da se ne bi zaletel v kolo. Pri tem je stari kolesar zletel po tleh in se pobil. Godina mu je takoj priskočil na pomoč in ga prepeljal v krminsko bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima Zorzon več ran po telesu, vendar so bile vse lažjega značaja in bo starček verjetno že v osmih dneh okreval.

Darovi Zelenemu križu

V počastitev spomina g. Silvana Grioni je družina Kozman darovala goriškemu Zelenemu križu 1000 lir.

Walter hoče za vsako ceno obogateti

Odiseja dveh mladih nemških pustolovcev, ki sta se klatila po Italiji in Gorici

Goriška policija je imela zadnje dni že v tretje opravka z dvema mladima nemškima pustolovcema, ki jima je bilo naše mesto v zadnjih mesecih še posebno pri srcu in sta ga smatrala kot ugodno torišče za svoje špekulacije. Ceprav ima Walter Skramm komaj 19 in Azon Donat pa 18 let, sta že marsikaj poskusila in je življenje iz njiju napravilo že zrela človeka, oziroma zrela špekulanta.

Svojo pustolovsko pot sta začela še zelo mlada v znanem zbirališču bede in pustolovcev «Tombolo» blizu Rima. Tam sta videla vso pokvarjenost in dobila šolo za najbolj neverjetne kupčijske posle, ki so bili največkrat v nasprotju z zakonom. Vendar ju to ni motilo, ker sta bila trdno odločena, da morata za vsako ceno in ne da bi izbirala več ali manj pošten način, priti do denarja.

Ko sta nabrala že čedno vsotico, sta si preskrbela za 140 tisoč lir dva potna lista za ZDA. Po njunih izjavah jima je potne liste preskrbel neki angleški uradnik. Poleg potnih listov sta imela še okrog pol milijona lir in pa bogate izkušnje, ki sta si jih v življenju pridobila v «Tombolu». Tako opremljena sta se odpravila «preko široke luže».

Vendar pa v Ameriki nista imela takšne sreče kot v Italiji in so se oblasti v New Yorku takoj začele zanimati zanju. Ker njun položaj ni bil nič kaj jasen in niso vedeli, kam naj ju vtaknili, so ju poslali nazaj v Nemčijo. Tako sta bila komaj nekaj dni v Ameriki, ki sta jo videla tako rekoč samo skozi okno.

To pa jima ni vzelo poguma. Komaj sta bila nekaj časa doma, ko sta že začela premišljati, kam bi šla sedaj. Odločila sta se zopet za Italijo, ker se jima je zdela najbolj prikladna za njune posle in kjer sta upala, da bosta največ «zaslužila». S to deželo ju je vezalo tudi mnogo lepih spominov iz Neaplja, otoka Capri, iz Rima, Enne in z otoka Lipari. Tukaj se je Walter zagledal v lepo in premožno domačinko. Zaljubil se je vanjo z ognjem svojih mladih let. Vendar se ji z svojim postopaškim načinom življenja in brez denarja ni upal približati in zato sta z Donatom sklenila, da si morata zopet na kakršen koli način prislužiti dovolj denarja, ki bi ju spravil iz vsakodnevne tiske. Ko bosta zopet bogata, se bo Walter lahko predstavil svoji lepotici z novim življenjem in z rejeno denarnico.

Pot za srečo ju je pripeljala v Gorico, kjer pa je bilo zanje mnogo premalo razumevanja. Policija ju je namreč kmalu spravila pod ključ in poslala z izgonskim listom na mejo v Trbižu. To pa mladima pohajačema ni vzelo poguma in čez dva meseca ju je policija znova odkrila v Gorici, kakor da bi ju vabila neka nevidna in neodoljiva sila v naše mesto. Kot stara policijska znanca so ju tudi tokrat takoj aretirali in ponovno odpremili preko Trbiža v nemške kraje.

Od takrat je minilo več mesecev in mestni varnostni organi so že pozabili na oba nemirna mlada potnika iz severnih krajev, ko so ju nekega lepega dne znova opazili v mestu. Tretjemu obisku Gorice je sledil tretji povratek na mejo in tokrat so ju orožniki pospremili prav v Trbiž, kjer so ju izročili avstrijskim organom.

Kaže pa, da je bilo vse to že v računu obeh potnikov, ki se zaradi tega ne razburjata preveč. Walter je celo zagotovil svojim spremljevalcem, da se bosta čez nekaj tednov zopet vrnila v Italijo. Zagotovil pa je tudi, da se ne bosta nikoli več vrnila v Gorico, ker tukaj nimata sreče. Pač pa sta se informirala, koliko stane vožnja iz Trbiža na Lipari. Izračunala sta, da bosta v 15 dneh spravila skupaj 10.000 lir, ki so potrebne za to vožnjo in odšla zopet na pot za srečo.

V glavnem je Walter tisti, ki dela načrte in ki noče odnehati, doler se lahko ne bo vrnil pred svojo izvoljenko. Donat pa mu sledi skoraj pasivno in občuduje njegovo voljo in vztrajnost.

Neznanec streljal na vojaško stražo

Preteklo nedeljo zvečer okrog 23. ure so oddali neznanci več strelov iz samokresa proti vojaku bataljona San Marco, ki je ob tej uri stražil v Villa Vicentina, na desnem bregu Soče, ob mostu za v Pieris.

Vojak je zaslišal od blizu dva strela, ki pa ga nista zadela, ampak sta šla mimo. Ko je on s svojim orožjem odgovoril, so napadalci izginili v temi. Vojaške oblasti in policija vodijo preiskavo, da bi odkrili neznane napadalce.

Mali oglas

PRODAM rabljeno pohištvo, tudi posamezne kose - Gorica, ul. Levada 33.

KINO

VERDI. 17: «Parmska kartuzija», R. Saure in T. Carminati.
VITTORIA. 17: «Razgibana poroka».
CENTRALE. 17: «Ponosna kreolka», M. O'Hara.
MODERNO. 17: «Kraljevi kurir», R. Brazzi.
EDEN. 17: «Vidiš, kakšen si », Macario.

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301/a PRITL. - TEL. 70

OBČNI ZBOR KMETNAPROZE V KOPRU

Uspešno zaključeno poslovno leto Program za l. 1949

Po decentralizaciji «Naproze» Koper je bila sedanja «Kmetnaproza» - Kmetijska nabavno - prodajna zadruga v Kopru ustanovljena 1. maja 1948. Kot svoje poslovno področje je prevzela mesto Koper in ozemlje krajevnega LO Kampel-Salare. Danes ima 660 članov, od katerih so zadružniki večinoma iz Kampel-Salare in mnogo mani iz Kopra.

24. aprila je imela Kmetnaproza v Kopru svojo redno letno skupščino, ki je podlagi spodaj navedenih statističnih podatkov dokazala nujno potrebo svojega obstoja in gospodarsko-organizatorično sposobnost njenih voditeljev in nameščencev. Opozoriti je treba, da se nanaša poročilo samo na obdobje od 1. maja 1948 — dneva ustanovitve zadruge — in do 31. decembra 1948.

Tov. tajnik Novel Jože je v poslovnem poročilu podčrtal, da je vodstvo zlasti v času odkupa sadja in zelenjave delalo večkrat do poznih večernih ur, da pa je treba izreči za dober uspeh odkupa zahvalo v prvi vrsti našim ljudskim oblastem, ki so šle na roko ob vsaki uri glede prevoza, zlasti izvoza nakupljenega blaga ter delavcem in nameščencem, ki so za uspeh zadruge dali pri delu na razpolago svoje skrajne sile.

Zadrugarji so samo strmeli, ko je tov. tajnik razložil bilanco in pojasnil, da je vrednost nabavljenega blaga znašala 70 milijonov 348 tisoč in 129 lir, vrednost prodanega blaga pa 74 milijonov 829 tisoč in 570 lir. Omenil je še, da ima zadruga med svojim inventarjem lasten tovorni avto in razne predmete po poslovalnicah in pisarnah, kar pa je najvažnejše, da znaša čisti dobiček poslovanja znesek 4 milijone 173 tisoč in 395 lir.

Skupščinarji so pri tem pomembno pripomnili, da pod fašizmom zadruge niso imele nikoli dobička, pač pa so se pri vseh zadrugah, kakor je dejal možakar iz Manžana, okoriščevali fašisti, kmetje pa se smeli in morali samo kot živina garati!

Odkup sadja in zelenjave je znašal 108 vagonov,

Izbira blaga je bila leta 1948 znatno boljša kot leto preje. Kmetje so spoznali, da je prodaja blaga na podlagi izvršene selekcije tako zanje kakor tudi za skupnost mnogo koristneje, in da je edino s pravo odbiro blaga mogoče zadostiti zahtevam današnjih tržišč. To ravnanje je pripomoglo, da ni delalo plasiranje naših pridelkov kljub temu, da je bila letina 1948 precej obilna, nobenih težkoč. S tem pa imajo zadruga oziroma njeni člani zajamčen trg tudi za v bodoče, kar je za vsako uspešno gospodarstvo odločilno!

Tov. Novel je dalje navedel smernice in program za bodoče delovanje zodruge. Dejal je pravilno, da mora z razvojem našega ljudskega sadružništva Kmetnaproza v Kopru razširiti svoje delovanje in gojiti poleg trgovske tudi produktivno panogo zadružništva. Zato ima v načrtu sekcijo za kokošjerejo in prašičjerejo. Nedvomno je v Istrskem okrožju pomanjkanje perutnine, kakor nam je treba vsako leto mladih pujskov. Glede na to bo priredila zadruga prostor za rejo približno 3000 kokoši, s čemer namerava kriti krajevne potrebe po perutnini in jajcih. Hkrati bo zgradila nove svinjake za 30 plemenskih svinj, ki bodo preskrbele za enkrat vse člane zadruge s potrebnimi mladimi prašički.

Skupščina je sprejela poročilo tov. tajnika z velikim odobravanjem in nadzorni odbor je predlagal, naj se izreče upravi razrešnica, ki je bila sprejeta. Za tem je sprejela skupščina sklep, naj se del čistega dobička razdeli raznim dobrodelnim ustanovam ter nagradijo oni kmetje, ki so razstavili na jesenski razstavi v Kopru.

Tako je bilo odobrenih za razstavljalce 53.000 lir, za zadružni dom v Kampel-Salari 300.000, za okrožni Rdeči križ znesek 100.000, zavodu «Grisoni» 50.000, Socialnemu skrbstvu 100.000, invalidom, vdovam in sirotam iz narodno-osvobodilne vojne 100.000, Mestni bolnišnici v Kopru znesek 100.000, Dijaški matici v Kopru 50.0000, za kritje stroškov proslave 1. maja 25.000 in za nogometno igrišče tudi 25.000 lir.

Končno je bil izvoljen nov upravni odbor, v katerem so zopet predstavniki naših najboljših, najsposobnejših in zaupanja vrednih kmetov.

V program letošnjega dela so sprejeli še sklep, da napovedujejo tekmovanje vsem kmetnaprozam Istrskega okrožja glede popolnejše ureditve knjigovodstva in notranjega upravljanja zadruge. Posebej pa so še napovedali tekmovanje kmetnaprozam v Bertokih in Izoli v vprašanju ureditve statistike in evidence!

Kmetnaprozi v Kopru za njeno uspešno in požrtvovalno delo, ki s svojim pozitivnim delom krepi ljudsko oblast, naše priznanje!

Za praznik vsega delovnega ljudstva

Za 1. maj tekmujejo tudi v nabiranju prispevkov. Prinašamo nekaj prispevkov.

Kmečka nabavno-prodajna zadruga v Smarjah je naklonila v korist prvega maja 29.360 lir, trgovci in rokodelci iz Kopra 57.379 lir; prebivalci vasi Pobegi so zbrali na množičnem sestanku 16.055 lir; mestni ljudski odbor Koper zbral med uslužbenci IOLO 3964 lir, nameščenci VUJA 6.210 lir, ASIZZ krajevni odbor Puče 1415 lir in kmetijska šola v Skocjanu pri Kopru 1.012 lir.

Zmaga šahovskega velemojstva Vasje Pirca v Kopru

V okviru prvomajskih prireditev je velemojster VASJA PIRC 25. t. m. v simultanki proti 26 šahistom iz Kopra, Pirana, Portoroža, Izole in Buj porazil svoje nasprotnike v razmerju 49 in pol proti 6 in pol. Izgubil je proti Slemeniku Stanku, Kardu Franju, inž. Viherju Cvetku, Beltramu Juliju in dr. Peterinu Stanku. Remis pa so dosegli Murovec Franc, Vencel Ivan in Gajski Ivan.

Pred simultanko je tov. Pirc predaval o razvoju jugoslovanskega šaha po osvoboditvi. Uvodoma je govoril o pomenu šaha za vzgojo in formiranje značaja. Živo je podal kroniko vseh večjih nacionalnih in mednarodnih turnirjev po osvoboditvi. Med drugim je tudi omenil, da danes Jugoslavija v šahu mnogo pomeni. Razen Sovjetske zveze, ki je v šahu prva na svetu, je samo še v ZDA kader tako močnih šahistov, da bi bili kos najboljši desetorici jugoslovanskih mojstrov, ako bi igrali na 10 deskah. Tako je po mnenju tov. Pirca Jugoslavija pred Madžarsko tretja na svetu. Svoja zanimiva izvajanja je Pirc zaključil s tem, da je podal nekaj karakterističnih potez jugoslovanskih šahovskih mojstrov.

Vodila sta simultanko tov. dr. Berginc Vlado in Strah Stane, ki sta bila tudi razsodnika. Igralo je proti velemojstru 56 šahistov, med njimi samo ena ženska. Poleg najboljših koprskih šahistov so igrali profesorji in dijaki Pomorskega tehnikuma iz Pirana. Tudi Izola in Portorož sta bila dobro zastopana. Trije učitelji so prišli celo iz bujskega okraja. Tretjina udeležencev je bila od JA in NZ.

Velemojster je z bliskovito naglico in popolno sigurnostjo suverено absolviral prve poteze. Zaradi poznanja vseh fines v otvoritvah je mnogo partij že v otvoritvenem stadiju odločil v svojo korist. Po 14 potezi je padla prva žrtev in po preteku ene ure je bil rezultat 3 proti 0 za velemojstra. Kmalu nato je turnirski vodja zabeležil prvo zmago nad velemojstrom. Tov. Beltramu je uspelo dobiti partijo proti Pircu. Pred polnočjo so se istrski šahisti razmeroma dobro držali, po polnoči pa je Pirc beležil zmago za zmago, večkrat po 2 v eni minuti. Odigral je borbo proti 56 nasprotnikom v 6 urah, kar je izredno dober čas za igralca simultanke.

Za prireditev je vladalo v Kopru veliko zanimanje. Prišli pa so gledalci tudi iz drugih obalnih mest, zlasti iz Izole in Portoroža.

Po dovršeni simltanki je bila prirejena v restavraciji «Loggia» na čast velemojstru zakuska. Predsednik šahovskega društva v Kopru tov. Kermavner Boris se je tov. Pircu zahvalil za lepo igro in uspeli šahovski večer. Društvo je poklonilo velemojstru skromno praktično darilo. Po pozdravnih govorih tov. Beltrama, profesorja Stojana Plesničarja, ki je organizator šaha v Piranu, zastopnikov JA in NZ ter tovariša iz Buj je bila zaključena uspela šahovska prvomajska prireditev, ki je privabila veliko število šahistov. Šah v Istrskem okrožju prav lepo napreduje.

K. BORIS

ALI PODPIRAS SLOVENSKI NAPREDNI TISK?

Občni zbor

Vsi člani Posojilnice in hranilnice, r. z. z o. j. v Kopru so vabljeni na prvi redni letni občni zbor, ki bo 8. maja 1949 ob 9. uri v prostorih bivše okrajne menze, (pri bivših zaporih) sedaj menza št. 2. ODBOR

UČEČA SE MLADINA TRŽAŠKEGA OZEMLJA NA IZLETU PO SLOVENIJI

„Zgraditev socializma pri nas pomeni utrditev svetovnega demokratičnega miru" *je dejal tov. minister Regent dijakom s Tržaškega*

Pred nedavnim smo izvedeli, da se organizira izlet dijakov obeh con STO-ja v Slovenijo. Kako nas je ta novica razveselila, ni potrebno praviti. Občutili smo, da bomo obiskali naše brate, ki vse dni gradijo boljši, lepši in pravičnejši svet sebi in bodočnim rodovom. Vsi smo nestrpno pričakovali dneva odhoda.

Končno je prišel dolgo pričakovani dan. Mladinci in mladinke vseh šol našega okrožja so prihajali v Koper, kjer je bilo zbirališče na Titovem trgu. Ob prepevanju narodnih in partizanskih pesmi in igranju harmonike je raslo navdušeno razpoloženje. Ob sedmi uri zvečer je prišel velik kamion s prikolico, ki nas je odpeljal na sežansko postajo, kjer nas je že čakal poseben vlak. Tu smo se srečali s študenti cone A, ki so prišli s tržaškim vlakom. Ko smo še okrasili vse vagone z zastavami, zelenjem in napisi, smo se odpeljali proti Novi Gorici. Od tam vozi vlak precej časa ob Soči katere lepoto in pomembnosti je znal Gregorčič tako lepo opevati. Ta del vožnje je bil za vse pravi užitek. Pri Sv. Luciji je zavil vlak čez visok most v Baško grapo, ki je znana po najnovejšem slovenskem filmu «Na svoji zemlji» in povestih našega pisatelja F. Bevka. Po večurni vožnji smo dospeli na postajo Vintgar. Tu smo si ogledali Vintgarsko sotesko, katero smo mnogi poznali le iz zemljepisja. Čudoviti slapovi, čista in prozorna voda, skoro navpično v zrak strleči vrhovi, prepadi, ki jih je izklesala in izoblikovala narava sama, so nam napravili vtis, kot da smo se znašli v bajeslovnem kraju. Tu je vse tako nenavadno lepo in občudovanja vredno.

Po skoro dveurni pešhoji smo dospeli v bližino Bleda, ki slovi daleč naokoli po svoji naravni lepoti. Tu sem so hodili letovat in se odpočivat domači in tuji gospodje pod vlado kraljevine, le delavec, ki ustvarja vse dobrine, ni smel v tiste hotele. Zanj je veljala samo dolžnost do dela, odpočivali in zabavali so se še za njega — drugi. V novi Jugoslaviji pa ima vsakdo možnost, da se po napornem ustvarjalnem delu odpočije v letoviščih. Tako smo zvedeli, da se bo letos zdravilo na Bledu 5000 partizanskih invalidov, ki so bolj šibkega zdravja. Tako skrbi ljudska država za svoje borce-invalide in za vse delavce, ki so potrebni odpočitka.

Nastanili so nas v dveh lepih hotelih, kjer smo tudi dobili prostore za prenočišče. Po kosilu bi morali obiskati Vrbo, rojstni kraj našega največjega pesnika Franceta Prešerna. Zaradi utrujenosti in ponočne vožnje pa smo odložili obisk za drugi dan.

Duša in glavni vodja nas vseh, bilo nas je okoli 400, je bil tovariš Pahor. Skrbel je za vse z veliko požrtvovalnostjo.

Prosti popoldan smo izkoristili tako, da smo nekateri šli na jadranje po jezeru, drugi za ogled gradu, tretji pa za počitek.

Zvečer je bila za nas prirejena lepa predstava. Pred otvoritvijo nas je pozdravil tamojšnji predsednik, ki je med drugim dejal: «Veseli nas, da ste prišli k nam ter da se tako seznanite z vsem, kar mi ustvarjamo za blaginjo naših narodov. Povejte resnico o vsem, kar boste v tem kratkem času pri nas videli». Nato so sledile lepe narodne in partizanske recitacije, ki so nam jih prav lepo podali gojenci igralske akademije iz Ljubljane. Nato smo spoznali značilnosti gorenjskih plesov in običajev, kar je bilo vse zelo mično in zanimivo. Odlično so se tudi predstavili nekateri solopevci glasbene akademije

Jugoslovansko nogometno prvenstvo

Metalac-Ponziana 4:0

Hiter in tehnični napad Beograjčanov v sijajni formi prevladuje na igrišču

SEGALA UBRANI ENAJSTMETROVKO

Da je Metalac dobro in tehnično moštvo, je vsak vedel, posebno če pomislimo, da je igral neodločeno proti Dinamu kakor tudi na sijajen uspeh proti sindikalni reprezentanci Švice.

Metalac se je v nedeljo znašel v sijajni formi in, četudi je bila obramba Ponziane dobra, ni mogla preprečiti štirih golov. Hitra igra, dobri položaji Beograjčanov in trdnost v podajanju kakor tudi premišljeni in dobro izvedeni streli v vrata, to je pač glavni uspeh moštva, ki je znal Ponziano spraviti na kolena.

Od Ponziane smo pričakovali mnogo več, kajti Maluta in Preselj sta po dolgih mesecih zavzela zopet svoji vodilni mesti in pričakovati je bilo, da bosta pošteno vodila napad in poslala marsikatero žogo v nasprotnikovo mrežo. Vendar od vsega tega nič. Nasprotno, napad Tržačanov je bil raztrgan, brez vsake zveze, vsak je igral zase.

Začetek je bil hiter z obeh strani. Obe moštvi sta hoteli že v začetku preiti v vodstvo. Posrečilo se je že v 12 minuti Metalcu po zaslugi Stankoviča, ki je akcijo pripeljal pred gol Tržačanov in obenem sam zabil prvi gol. Nekaj minut kasneje se je Segala ponesrečil, ranil si je bok in tako je ostal skoraj nepremičen ves čas tekme. Jasno je, da je to precej vplivalo na igro, kajti Beograjčani so laže spravljali v nevarnost vrata Tržačanov.

V 20' drugi gol Metalca in deset minut kasneje še tretji gol. Tako se je končal prvi polčas in sodnik je zapuščal igrišče ob živžganju gledalcev, ki vsekakor niso bili zadovoljni s površnim sojenjem.

V drugem polčasu je sodnik zaradi roke Pertota odredil enajstmetrovko, toda ostri strel Gorzevača se je znašel v rokah dobrega Segale, ki je kljub bolečinam vztrajal v vratih in reševal, kar se je rešiti dalo. Še enkrat je žoga zatresla mrežo Tržačanov, ki so napadali v upanju, da bodo znižali izid, toda vedno odlični Tomasini zaradi bolečine na kolenu ni mogel tako pomagati, kot on sam pomaga in vodi napad. Proti koncu tekme pa je sodnik še enkrat pokazal svojo doslednost sodnika in nepristranosti. Moral bi odrediti enajstmetrovko proti Metalcu, toda tega ni storil in zopet so ga žvižgi občinstva še enkrat opozorili na njegovo simpatijo do Beograjačanov.

Sicer ne bo edini gol Tržačanov spremenil končnega izida tekme, vendar mislimo, da bi moral vsak sodnik napraviti samo svojo dolžnost in biti pravičen tako z eno kakor tudi z drugo enajstorico.

Ostali izidi jugoslovanskega prvenstva so sledeči:

Metalac-Ponziana 4:0
Partizan-Naša krila 3:2
Lokomotiva-Budučnost 2:1

LESTVICA:

Partizan	13	11	0	2	28	10	22
Rdeča zvezda	13	9	2	2	27	13	20
Hajduk	13	8	3	2	30	14	19
Dinamo	13	6	3	4	23	19	15
Metalac	14	4	4	6	29	27	12
Budučnost	14	4	3	7	21	30	11
Lokomotiva	15	5	1	9	21	30	11
Naša krila	14	3	4	7	17	18	10
Ponziana	13	2	4	7	7	26	8
Sloga	14	3	2	9	11	24	8

I LIGA

Metalac-Dinamo P. 4:1
Dinamo-Proleter 1:0
Odred-Sarajevo 1:0

Nogometaši „Rdeče zvezde" pojdejo na gostovanje v Švico

Jugoslovansko nogometno moštvo «Rdeča zvezda» pojde konec meseca maja na turnejo po Švici. Predvidenih je pet srečanj s petimi različnimi moštvi.

Pripravimo se za 1. maj!

Vsi telovadci, člani, članice, naraščaj in deca, bodo nastopili v belih telovadnih čevljih. Te si mora oskrbeti vsak sam. Kdor si jih ne more kupiti, naj si napravi copate iz belega blaga.

JEDILNO ORODJE

Da bo mogoče hitro razdeliti hrano 30. aprila in 1. maja, naj prinese vsak telovadec s seboj posodo za hrano in žlico.

ČITAJTE VSAK DAN

naša navodila v „Primorskem dnevniku"!

IZRABITE

še zadnje dneve za vadbo prostih vaj, da bo naš nastop čim lepši!

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

NEMŠKE GOSPODARSKE razmere v času objave statuta

Dne 8. t. m. so podpisali v Washingtonu zunanji ministri ZDA, Velike Britanije in Francije skupno izjavo o novem «Zasedbenem statutu za Nemčijo», ki ga imenuje švicarski tisk tudi «mirovno predpogodbo». Nova ureditev nemškega vprašanja pač sledi londonskemu sporazumu od 1. junija 1948, ki je postavil pred Francijo neizogibno alternativo, da se odloči za ožje sodelovanje z anglosaksonskimi zavezniki pri ustvarjanju skupne fronte proti Sovjetski zvezi. Schumanova vlada se je seveda odločila za politiko atlantskega pakta že davno in vsled tega ni pomišljala, čeprav je bil londonski sporazum sprejet v francoski skupščini komaj s 14 glasovi večine.

Novi statut daje, kakor poudarja izjava ministra za zunanje zadeve ZDA Achesona, državno zakonodajno in izvršilno oblast Nemcem, vladi in parlamentu. Uvaja načelo federacije 11 nemških «Laender», ki jih nadzorujejo zavezniški visoki komisarji. Zapadna Nemčija nima svoje armade niti zastopstev v inozemstvu, razen konzulatov. Dogovor med tremi zasedbenimi silami o omejitvi nivoja nemške industrijske produkcije iz l. 1947 ostane v veljavi. Zasedbene čete ostanejo, vedno pod poveljstvom vojaške vrhovne komande.

Jasno je, da pomeni taka ureditev nekako uzakonjevanje «za večno» zasedbenega stanja in prilika za vzdrževanje čet na tem področju. Ustvarja nekako evropsko kolonijo imperialističnih krogov ZDA, daje jim vojaško-strateški teren (manevri ob meji CSR) in ustvarja iz Nemcev poslušno orodje za nastope proti državam ljudske demokracije. Za Nemce pa pomeni nadaljevanje politike narodnega razkosavanja. Zato zahteva predsedstvo Nemškega ljudskega sveta sklenitev mirovne pogodbe, umik vseh zasedbenih čet in enotno državo. Dokončno stališče pa bodo progresivne sile Nemčije zavzele nasproti novemu statutu za zapadne dežele po volitvah v «Nemški ljudski kongres», po 16. maju t. l.

Jedro evropskega ureditve je nemško vprašanje. V njegovem okviru ima gospodarstvo — ako pomislimo na Porurje — ogromen vpliv. Prinašamo zato izpod peresa našega stalnega dopisnika vrsto člankov o nemškem gospodarstvu v poslednjem času. Čeprav bi si želeli drugačne obdelave, pa jih zaradi informativnosti objavljamo v izvirni obliki. Kljub deloma omejenim virom bodo — upajmo — pod konec ustregli vsem čitateljem.

Op. ur.

Sprejem posebnega statuta

Z uveljavljenjem zasedbenega statuta se bo končala v Zapadni Nemčiji vojna uprava. Besedilo statuta daje Nemcem vso zakonodajo in upravo na tem ozemlju. Vendar je bil statut splošno zelo hladno sprejet celo od Nemcev, ki sodelujejo z Vojno upravo. Povprečni Nemec škripa z zobmi in je globoko užaljen v svojem ponosu. Narod s tako preteklostjo težko prenaša jerobstvo. In Nemcem je nadzorstvo, ki so si ga pridržali zapadni zavezniki, tako jerobstvo. Kot realisti se ne spotikajo zaradi teksta, zaradi nadzorstvenih uradov kot takih. Čutijo se omejevane v gospodarski in finančni samostojnosti. Od lanskega poletja so spoznali, kaj zmorejo na gospodarskem polju, če jih puste delati. Statut jim ne daje zaupanja, da bodo mogli svobodno razvijati svoje gospodarske sile s svojim delom in s svojimi viri. Skoraj istočasno se je osnovala «Rurska oblast», ki loči iz svobodnega nemškega gospodarstva Porurje, ki je jedro tega gospodarstva. Iz nove krone so iztrgale zasedbene sile najdragocenejši dragulj. Se slepec vidi obupno praznino na mestu, kjer je sijal in neizmerno bogatil 70 milijonov Nemcev. Trije zavezniki bodo vodili reorganizacijo proizvodnje (Američani) in distribucijo (Francozi) dragocenih surovin in izdelkov Porurja, ki jih nujno rabi vsa Evropa in zlasti Nemčija v stanju, v katerem se nahaja. Zavezniki bodo skrbeli za finansiranje Porurja in za reorganizacijo industrije jekla v posamezne družbe (Angleži).

Za nemško zunanjo trgovino je odločilen pravilnik, ki ga je izbrala JEIA (skupni urad za izvoz in uvoz) 3.III.49. Od 28.II.49. se izvaja in Nemci ne morejo biti na nejasnem, da bodo zavezniki razpolagali z njihovimi inozemskimi klienti in kar je glavno, z devizami, ki jih zunanja trgovina donaša. Oficialni in neoficialni ljudje so brez ovinkov dali gornjemu pravilniku komentarje, ki je sama pikrost in zadrževana jeza. Kritično se presoja denarna reforma. Starim konkurentom na gospodarskem polju pripisujejo same sebične namene, ki jih narekuje strah pred bodočimi tekmeci. Tako so prizadeti vsi Nemci brez razlike sedanje politične opredelitve in politične preteklosti.

Zato odklanjanjo statut, kakor so takoj odklonili Rursko oblast. Stavljajo nasprotne predloge, ki so bolj poprena satira kot želja, da bi jim zavezniki ustregli. Dobro vedo, da jim ne bodo. N. pr. predlagajo, da se mednarodna organizacija Rurske oblasti raztegne tudi na industrije sosednjih držav.

Težko je misliti, da so zasedbene sile resnično presenečene zaradi učinka zasedbenega statuta. Ako so, bi jih človek moral smatrati za slabe psihologe. Sicer pa je resni švicarski-nemški tisk zelo razočaran zaradi vse dosedanje vojne uprave v Zapadni Nemčiji.

Prof. Silban trdi, da je bila sterilna in se ne zaveda, kako strašne spremembe so nastale v nekdanjih slojih nemškega naroda.

Gospodarski napredek v letu 1948

Zapadni tisk ne prikazuje stanje gospodarstva v Zapadni Nemčiji objektivno. Kritično je treba ločiti, kje hočejo zapadni zavezniki poudariti uspeh svojih ukrepov in zopet kje pretiravajo nemške uspehe iz strahu pred vstajajočo konkurenco nemške industrije. Tako zapadajo v protislovja, ki Nemce zelo razburjajo. Iz besedila zasedbenega statuta in iz osnutka organizacije Rurske oblasti je razvidno, da zavezniki težijo za tem, da se Zapadna Nemčija sama vzdržuje. Ameriški davkoplačevalci se želijo rešiti težkega bremena prispevkov za vzdrževanje Nemcev. Ta cilj so zlasti zasledovali Američani, ko so 28.VI.48. uvedli novo nemško marko, vrednost so dvignili proti dolarju za 76 odst. tj. od 17 centov na 30 centov.

Ljudje pri Vojni upravi in tisk pripisujejo silni dvig nemške proizvodnje v letu 1948 baš temu finančnemu ukrepu. V letu 1948 se čujejo čedalje skeptičnejše sodbe o tem valutnem posegu. Angleži nočejo še izraziti svojega mišljenja. V Švici pa jo odkrito smatrajo za nesrečo. Potrebno je ugotoviti dobre in slabe posledice valutne reforme in izlediti, kaj treba pripisati golemu naključku in psihozi izmučenega naroda.

Ne da se tajiti, da se je ritem dviga nemške industrije ravno v onem času zelo pospešil. Pravijo, da je do tedaj bilo nemško gospodarstvo v agoniji. Prehrana je bila nezadostna. Kupna moč denarja ni bila vaba za nemške delavce. V rudnikih in tovarnah so delali starejši ljudje. Njihova zmogljivost pri delu je bila znatno pod povprečjem pred vojno. Naprave so se le počasi popravljale. Dotok surovin je bil nereden. Stik s tujino in poznanje zunanjih trgov sta bila povsem nezadostna. Boj z gozdom predpisov oblasti je bil duhomoren. Po uvedbi nove marke je prišlo blago dnevne potrebe na trg v velikih količinah. S povečano kupno močjo si je delavec privoščil, česar že dolgo ni mogel. Saj je nova marka veljala v Švici 60 centimov. Začele so se boljšati stanovanjske razmere. Vrnila se je vera v življenje in po obratih so se med starejše letnike pomešali tudi mlajši letniki. Preje je bila povprečna starost delavca 40 let, poleti leta 1948 pa je padla na 37 let.

Dr. V. R.

(Nadaljevanje sledi)

NOGOMETNO PRVENSTVO TRŽAŠKEGA OZEMLJA

Zopet zamenjan položaj v lestvici med Škednjem in Auroro

Škedenj se je v nedeljo srečal z nepopolnim mostvom OM MSE ne morda po lastni sili, temveč po smoli branilca Škednja, ki je žogo, namesto da bi jo podal svojemu vratarju, poslal kratko in malo v lastno mrežo. Toda Škedenj je odgovoril in v prvem polčasu dosegel izenačenje v drugem polčasu pa je prišel v vodstvo.

Milje si je v nedeljo privoščila Ponziano in jo odpravila z dvema goloma razlike. Sicer se Ponziana v nedeljo ni znašla in nervoznost je zelo vplivala na živce belo-modrih, saj je bil sodnik primoran izključiti Davita, kar je precej škodilo Ponziani. Oba gola za Milje je dal Costanzo II., ki je bil v dobri formi, vendar je več prilik banalno zapravil.

Tovarna strojev pa je v nedeljo odšla v galop. Nasprotnik je bil sicer Dreher, ki vsekakor ne bi mogel niti zmagati niti izenačiti s Tovarno strojev, vendar 9 golov se nam zdi vsekakor preveč. Govoriti o tej tekmi bi bilo odveč. Saj je Tovarna strojev imela predvsem trening in so igralci predvsem skušali podati lepo in vezano igro, vendar je bilo preveč prilik in kdo bi jih ne izrabil.

Arrigoni in Koštalunga sta se v nedeljo nekoliko spoprijela ne samo na igrišču in z žogo, temveč tudi s pestmi. To pa predvsem zaradi napak sodnika, ki ni videl niti ene od dveh enajstmetrovk, ki bi morali iti v korist Koštalungi. Arrigoni je sicer dobro igral in kmalu je bil v vodstvu s štirimi goli razlike. Vendar se tudi Koštalunga ni puščala, da bi se Arrigoni igral z njo kot mačka z mišjo. Toda po incidentih se je faktično tekma končala, kajti grobost in surovost je prevladovala na obeh straneh.

V Boljunec je prišel Piran z namenom, da bo Rojančane z lahkoto odpravil. Toda ni bilo tako lahko, kakor so si Pirančani v začetku mislili. Rojančani so se branili in upirali močnim napadom Pirančanov, ki so ostali skoraj vsi brezuspešni. Pirančani preidejo v vodstvo in rezultat še zvišajo, toda Rojančani ga skrajšajo kljub temu, da so nepopolni, kajti odlični Tenčič se je v plovnem skoku za žogo nekoliko ranil in moral zapustiti igrišče. Toda kasneje je zopet nastopil, toda kot krilo, vendar zaradi bolečine ni mogel nuditi pomoči svojim tovarišem. Sodnik je kasneje odredil enajstmetrovko v korist Pirančanov in tedaj je množica navijačev pridrvela na igrišče ter sodnika obkolila. Jasno je, da je sodnik v tistem momentu zapiskal in tako končal tekmo.

Magdalena pa je klonila in sicer proti Meduzi. To vsekakor nismo pričakovali, ker ima Magdalena v svojih vrstah odlične igralce, kot so Pascoli in drugi, toda en sam mož ne more spremeniti izida tekme in ne more sam garati za vse. Meduza pa se je vsekakor dobro obnesla. Meduza je prešla kmalu v vodstvo, toda sodnik ni priznal gola zaradi offsida. To ni požgalo Meduze, ki je zopet prišla kmalu v vodstvo in kasneje povečala rezultat. Toda Magdalena si je rešila čast s častnim golom po zaslugi Pascolija.

NOGOMETNA ENAJSTORICA MAGDALENA

Nedeljski izidi so bile sledeči:

Tovarna strojev-Dreher 9:0
Piran-Rojan 2:1
Milje-Ponziana 2:0
Škedenj-OMMSA 2:1
Arrigoni-Koštalunga 6:2
Meduza-Magdalena 2:1

LESTVICA JE SLEDECA:

Škedenj	23	17	3	3	60	19	37
Aurora	23	15	6	2	56	14	36
Tov. strojev	24	14	5	5	50	21	33
Milje	24	14	5	5	48	20	33
Arrigoni	21	13	5	3	52	21	31
Umag	23	10	6	7	40	37	26
OMMSA	23	11	3	9	34	34	25
Koštalunga	22	8	7	7	42	50	23
Piran	24	8	6	10	42	40	22
Sv. Ana	23	8	4	11	40	43	20
Magdalena	24	7	5	12	35	47	19
Ponziana	22	6	5	11	28	33	17
Pristanišč.	23	4	8	11	25	40	16
Meduza	23	6	3	14	24	53	15
Dreher	24	2	4	18	11	63	8
Rojan	22	2	3	17	19	73	7

PRI REZULTATI tekem v odbojki

V nedeljo se je pričel turnir odbojke za «Trofejo padlih iz ladjedelnice Sv. Marka». Nastopila so štiri moštva, od katerih sta takoj pokazali dve svojo premoč.

Tako je Zol ILVA premagal Skorklјo z 3-0, čeprav ni pokazal svoje najboljše igre. Prav tako je premagal Tomažič DSZ ES z 3-1 in bo v nadaljnjih srečanjih še izboljšal svojo igro.

Dijaško društvo je ta dan počivalo.

Tekma v skupinski gorski hoji za pokal 1. maja

ZDTV in športno društvo Sv. Marko organizirata za 1. maj tekmo v skupinski gorski hoji. Skupine lahko sestavljajo sami moški, same ženske, ali skupno oboji v poljubnem številu in z nahrbtniki.

Posamezne skupine bodo morale hoditi skupno brez prehitevanja posameznikov. Vodja skupine bo moral predložiti imena posameznikov in bo obenem odgovoren za disciplino. Vpisnina za vsako ekipo znaša 250 lir. Imena tekmovalcev in vpisnino je treba predložiti na sedežu ZDTV, ul. Canova 25 do 29. t. m.

Tekma bo na progi Sv. Jakob, Reška cesta, Katinara, Ricmanje, Kravja pot, Glinščica, Sv. Lovrenc, Botač, soteska Glinščice, Boljunec, Dolina. Približno je preračunano 13 km v 4 urah. Odhod točno ob 13.30 s trga Sv. Jakoba. Tekmovalci morajo priti pol ure prej zaradi kontrole.

Nagrade. «Pokal 1. maja» bo dobila tista ekipa, ki bo imela največ udeležencev. Plaketo dobi tista ekipa, ki bo najbolj disciplinirana, prav tako bo nagrajena ekipa, ki bo najlepše oblečena, in najbolj številna ženska ekipa.

BALINCANJE

„GALLINACCIO" SI JE ZASLUŽIL POKAL ZA POMLADANSKO PRVENSTVO

V nedeljo je bilo zaključeno tekmovanje balincarjev za pokal pomladanskega prvenstva. Pokal si je zasluženo priborilo moštvo Standarda, ki ga predstavljajo igralci Majer, Tali, Riosa, Jerman in Cassoni.

Tekmovanje v nedeljo je potekalo takole: Zjutraj so se v semifinalu srečali Gallinaccio B - Standard in Gallinaccio A - Zol ILVA. V prvi tekmi je zmagal Standard z 21-15, vdrugi tekmi Gallinaccio A z 21-1. S tem je bilo odločeno, kateri moštvi bosta med seboj igrali za prvo in drugo mesto in kateri za tretje in četrto.

Popoldan v finalu sta se najprej spoprijeli Gallinaccio B - Zol ILVA. Zmagalo je moštvo Gallinaccio B z 21-12 in s tem zasedlo tretje mesto. V tekmi za prvo in drugo mesto pa je zmagalo moštvo Gallinaccio z 21-15 in si tako priborilo pokal. Na drugem mestu je moštvo Standard, katerega zastopajo igralci Paolini, Crismani, Giustini Carlo, Giustini Giacomo in Urbino.

Končni rezultat moštev je naslednji: 1) Gallinaccio A; 2) Standard; 3) Gallinaccio B; 4) Zol ILVA. S tem je zaključena dolga vrsta tekem za pomladanski pokal.

2. maja v Ljubljani

Nogometna reprezentanca Tržaškega ozemlja proti reprezentanci Ljubljane

2. maja bo v Ljubljani tekma nogometne reprezentance Tržaškega ozemlja proti reprezentanci Ljubljane, katero sestavljajo najboljši člani «Odreda», kar bi po moči odgovarjalo «B moštvu» italijanskih nogometnih društev. Ta dan bodo v predtekmi nastopili tudi juniorji obeh reprezentanc.

Zaradi tega so vabljeni v sredo 27. t. m. ob 15 na Garibaldijev trg (bar Marsigli) na sestanek sledeči igralci, da se pogovorijo o sestavi moštva:

Pischiutta, Pečar, Berce, Bressan (Skedenj); Grigio, Fonda (Piran); Padovan, Bensi (Milje); Gianni (Arrigoni - Izola); Toscani (Tovarna strojev); Pascoli, Carmi (Magdalena); Schiavon (Aurora); Manzin (Umag); Lugli, Godnich, Visintin (Sv. Ana); Bertocchi, Tamburini, Santi (Milje); Turco, Spadaro (Magdalena); Clima, Karis (Koštalunga); Stibel (Pristaniščniki); Giraldi (Umag); Corrente (Aurora); Mose' (Tovarna strojev) in Ukmar (Primorje KP).

Telovadci, telovadke! Izrabite zadnje dni pred 1. majem za izboljšanje vaj!

NOGOMETNA ENAJSTORICA ROJANA

24 Anabela Buchar: RESNICA O AMERIŠKIH DIPLOMATIH

Mednarodna črna borza

Dekle, ki je živelo skupaj z menoj na istem stanovanju, ni to stvar le poznalo, temveč je o njej tudi poročalo v zunanje ministrstvu. Humphrey se je nato pozanimal zanjo in kmalu je bila premeščena iz Moskve.

Mnogi sodelavci poslaništva so poznali tudi druge strani špekulantskega udejstvovanja tega človeka. Nič ni čudnega, če v podobnih okoliščinah preiskana ni mogla priti daleč in ne vzbujati večjega zaupanja.

Ko mi je ta komisija zastavljala vprašanja, ji nisem hotela dati nobenih podatkov. Bilo je jasno, da se je trudila dobiti kakršne koli obremenjevalne dokaze proti brezpomembnim in nezaščitenim ljudem med navadnimi uslužbenci in sporočati ministrstvu za zunanje zadeve, da ni bil nobeden član diplomatskega sestava poslaništva zapleten v špekulacije.

Svoje delo je končala ta komisija prav na tak način. Človek, ki si ga je izbrala za žrtev, je bil dokaj prijetna in neznatna oseba. Na poslaništvu je bil zobozdravnikov pomočnik. Uradno so ga obdolžili, da je bil glavni posrednik v špekulantskih poslih. Prav tako so obtoževali eno ali dve drugi osebi, da sta bili zapleteni v podobne zadeve in vse so odposlali v ZDA. Vsi tisti pa, ki so imeli diplomatski čin, so bili povsem oproščeni in se še nadalje pečajo s špekulacijo bodisi v Sovjetski zvezi ali drugih deželah.

Navajam ta primer zato, ker kaže, v kakšni meri je zajela visoke poslaniške kroge špekulantska mrzlica in v koliko morejo oni napraviti, da se špekulantstvo odpravi, ko so sami zainteresirani na tem, da se nadaljuje. V kolikor se ti ljudje sami pečajo s špekulacijo — in da se pečajo s špekulacijo — je znano vsem nižjim uslužbencem — tudi nimajo moči preprečiti to, kar sami počenjajo. V svojih mahinacijah se pogosto poslužujejo celo oseb nižje socialne stopnje.

Od umazanih špekulantskih poslov ni nikakor izvzet celo sam poslanik Smith. Počenjal je nič kaj lepe stvari, ki že daleč ne odgovarjajo poslaniku ZDA v ZSSR.

Gospodarstvenik poslaništva Bender mi je nekoč, ki je izvrševal osebna naročila poslanika, zaupal svoje nezgode v trgovinskih zadevah. Pravil mi je, da ni mogel prodati na trgu kostumov, avtomatičnih ročajev in cigaret, ki mu jih je dal Smith za vnovčenje, ker po teh stvareh ni velikega povpraševanja. On pa pritiska nanj in zahteva denar.

Drugi sodelavec poslaništva Zagorodni mi je pripovedoval, da je po naročilu Smitha pogosto špekuliral z zlato valuto in z urami. Pravil mi je, da je samo v zadnjem času realiziral za Smitha za 25 tisoč rubljev zlate valute in ur.

O tem vedo mnogi Američani, ki prebivajo v Moskvi, in naravno je, da vpliva ta okolnost na vse druge Američane.

Kakšnih špekulantskih metod se poslužujejo Američani v Moskvi?

Prvič (res je, da se to nanaša na preteklost, ker je po denarni reformi postala ta pot popolnoma nemogoča) ilegalnega uvoza denarja se poslužuje nedotakljivost diplomatske prtljage. Do decembra 1947. leta so diplomati lahko potovali v Teheran, Varšavo, Bukarešt, Budimpešto in druga glavna mesta, kjer jim je bilo mogoče dobiti sovjetski denar = večinoma ponarejen, po kurzu 60 do 100 rubljev za dolar, medtem ko je bil za diplomate uradni kurz v Moskvi — 12 rubljev za dolar. Ta denar so uvozili v ZSSR izkoriščujoč diplomatsko nedotakljivost. Uporabili so ga za osebne potrebe in ga tudi prodali drugim Američanom po tečaju 20 do 35 rubljev za dolar. Nekateri so imeli priliko, da so menjali denar v ministrstvu za zunanje zadeve po kurzu 13 rubljev za dolar. S takimi operacijami so mnogi Američani zaslužili v dolarjih večje denarne vsote.

Drugič — aktivno so se pečali s prodajo blaga, ki so ga lahko uvažali brez carine. Na primer: za dolar, to je za 12 rubljev po diplomatskem kurzu so lahko kupili 10 zavojev cigaret s plačano dostavo v Moskvi. V Moskvi so jih prodajali po 100 - 150 rubljev, to je za 8 1/3 dolarjev po kurzu. Nato so te rublje zamenjali v dolarje, ali pa so nakupili starinskih izdelkov, med katerimi so bili nekateri zelo poceni.

Brez pretiranja se lahko reče, da tudi sedaj odhaja večina Američanov iz Sovjetske zveze z dvema ali tremi tucati zabojev in vreč ogromne veličine, ki tehtajo skupno po eno ali dve toni. Poslužujejo se namreč nedotakljivosti diplomatske prtljage, ki ni podvržena pregledu sovjetskih carinskih oblasti.

Skoraj ne poznam ameriških uslužbencev poslaništva v Moskvi, ki ne bi odpeljali s seboj dragocene knjige, zlatarske izdelke, starinske izdelke, fotoaparate itd., ko odhajajo domov.

Tretji način zaslužka je bil, da so ilegalno prodajali ilegalno valuto v dolarjih svojim tovarišem kot tudi sodelavcem drugih misij v Moskvi, ki so se borili s podobnimi zadevami. Po denarni reformi v Sovjetski zvezi se je lahko prodal dolar tri do šestkrat draže od uradne cene.

S čim je mogoče potrditi vse te obtožbe? Prvič lahko to stori vsak pošten Američan, ki živi v Sovjetski zvezi. Vsak človek, ki dela v poslaništvu, ve to in pozna osebe, ki bi lahko vsak čas predložile neomejene vsote sovjetskega denarja za prodajo po dvakrat nižji ceni od uradne. Toda so tudi drugi konkretnejši dokazi.

Pregled osebnih računov uradnih oseb poslaništva na primer pokazuje do konca leta 1946, da se za časa vojne in v obdobju pol drugega leta po vojni Američani, ki delajo v poslaništvu, v mnogih primerih sploh niso posluževali uradne poti za zamenjavo dolarjev v rublje (preko poslaništva in sovjetske banke). V nekaterih primerih so samo zaradi dostojnosti zamenjali uradno preko banke manjše denarne vsote.

To je očiten dokaz operacij na mednarodni črni borzi, kajti edini legalni vir za zamenjavo sovjetskega denarja po oficialnem diplomatičnem kurzu je poslaništvo in banka. Iz tega sledi, da so si rublje poskrbeli nekje drugje po ugodnejšem kurzu (znano je namreč, da so sodelavci poslaništva po mili volji zapravljali denar). To pomeni tudi, da so sodelavci poslaništva okradli ameriške davkoplačevalce, ker je vlada ZDA izplačevala Američanom, ki so živeli v Moskvi, visoke vzdrževalnine po kurzu 12 rubljev za dolar. Z drugimi besedami so sodelavci poslaništva dobivali z goljufijo specialne subvencije, za kar so na poslaništvu vsi vedeli.

Konec leta 1946 je bilo vsem sodelavcem poslaništva ukazano, naj zamenjajo dolarje v rublje le v razmerju, ki je potrebno za njihovo vzdrževalnino. Račun dokazuje, da ni od tega časa pa do konca leta 1947 niti en sodelavec poslaništva zamenjal po uradni poti več, kot je bilo absolutno nujno, da je zadostil temu ukazu.

Lahko je tudi dokazati, da je bila v tistem času vsota, ki so jo Američani legalno zamenjali, nezadostna za njihovo preživljanje. To se lahko napravi s pregledom računov o cenah življenja, ki jih je večina Američanov dostavila poslaništvu v pregled, zato da bi lahko na njihovi osnovi zahtevalo od ministrstva za zunanje zadeve povečanje vzdrževalnine poslaniškega osebja v Moskvi. Ti računi so naštevali izdatke večine sodelavcev poslaništva. Toda če jih proučiš in primerjaš z vsoto rubljev, ki jo je vsak sodelavec zamenjal, vidiš, da je približno 1/2 do 1/4 neobhodne količine rubljev dobil po uradni poti, a ostalo zahvaljujoč se špekulativnim operacijam.

Špekulativne operacije inozemcev v Moskvi se v zadnjem času še vedno nadaljujejo, toda sovjetska vlada znatno otežkoča njihovo izvajanje.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6, III. nad. — Telefon št. 93-808. — UPRAVA: ULICA R. MANNA št. 29 — Telefonska številka 8351.
OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18, tel. 83-51. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 40, finančno-pravni 60, osmrtnice 70 lir.
NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; Cona B: 144, 414, 792, 1440 jugolir; FLRJ: 55, 165, 330, 650 din.
Poštni tekoči račun za STO-ZVU: «Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374 — Zastopstvo Založništva tržaškega tiska v Ljubljani, Tyrševa c. 34.
Izdaja ZALOŽNIŠTVO TRŽAŠKEGA TISKA D. Z O. Z. — TRST. — Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — PODRUŽNICE: Gorica, Svetogorska ul. 42 - Tel. 749 — Koper, ul. Battisti 301/a - Tel. 70